

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 3908. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po l. — L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 31.

V GORICI, ČETRTEK 24. OKTOBRA 1929.

LETO I.

Tedenski koledarček.

25. oktobra, petek: Krizant in Marija; Krišpin. — 26., sobota: Evarist, papež, mučenec; Amadej (Bogoljub). — 27., nedelja: 23. pobinkoštna. Krizus Kralj. Frumencij, škof. — 28., ponedeljek: Simon in Juda, apostola. — 29., torek: Narcis, škof; Ida, devica. — 30., sreda: Alfonz Rodriguez; Angelus. — 31., četrtek: Volbenk (Volkoslav), škof; Krištof; Lucila.

V petek, dne 25. oktobra je zadnji krajec; vreme spremenljivo.

Novice.

Obletnica rimskega pohoda.

Kot smo že poročali se bo prihodnjo nedeljo 27. t. m. obhajala obletnica pohoda na Rim. Zjutraj bodo zborovanja, v katerih bodo nastopili vladni govorniki. V Trstu bo govoril kolonijalni minister De Bono, v Gorici Ricci, podminister za narodno vzgojo. Popoldne bo slovesna otvoritev javnih naprav, zvečer pa prireditve po fašistovskih krožkih.

Na ta dan se bodo tudi otvorile cerkve v Št. Petru pri Gorici, Vojščici in Sesljanu.

Vodja fašizma bo ob začetku osmega leta fašistovske dobe izdal velik proglas na fašiste, v katerem jim bo določil nove naloge.

Papeški konzistorij.

V Rimu se govori, da bo sv. oče sklical na dan 28. oktobra tajni konzistorij. Za kardinala bo povišan nadškof iz Toleda na Španskem. Pred nedavnim je papež sprejel v avdijenci skupino katoličanov iz Švice. Ti so ga prosili, naj bi bil imenovan za kardinala tudi kdo izmed švicarskih cerkvenih dostojanstvenikov. Izza leta 1892. Švica ni več zastopana v kardinalskem zboru.

Tržaški vodovod.

Dne 28. t. m. bodo slovesno odprli novi tržaški vodovod iz Timava. Voda je vzeta blizu Sardočevega mlina za Sv. Ivanom. Pet električnih sesalk potiska vodo v bližnje filtre, ki krasko vodo izčistijo. Odtod teče 90 cm v premeru debela cev po seslanski in potem po novi cesti do zbiralnika na Greti, odtod v mesto. Cevi so iz jekla ter prevlečene s cementom; debele so komaj 7 do 14 cm. Novi vodovod bo dovajal Trstu dnevno okoli 20.000 kubičnih metrov vode v začetku, po dokončanih delih pa 55.000. To je vse kakor lep uspeh, ako pomislimo, da je mesto razpolagalo do zdaj s komaj 28.000 kub. metrov vode.

Štrašen vihar nad Puljem.

V nedeljo je nad Puljem in okolico zadivjal silen vihar s ploho v potokih. Vihar je povzročil znatno škodo na

javnih in zasebnih poslopih. V mnogih hišah je voda vdrla v kleti in skladišča. Štirje otroci, ki so spali v prtični sobici bi se bili, ko je cel potok vode vdrl s ceste v sobo, kmalu utopili.

Iz goriškega fašija.

Pretekli teden je imelo vodstvo goriškega fašija svojo sejo. Prereševali so politični položaj in določili za 17. novembra zvečer občni zbor stranke. Domenili so se, da je treba agitirati za mestni fašistovski list; dalje se je sklenilo, da je treba povečati propagando za spremembo priimkov.

Diplomatski korak.

Uradni dopisni urad Stefani poroča o demonstracijah, ki so se vršile po raznih mestih jugoslovanske države radi smrtni obsodbe Vladimirja Gortana v Pulju. 19. t. m. so v Gružu pretepli dva italijanska mornarja; naslednji dan v Karlovcu nekega italij. trgovca; »Jadranska straža« je imela spominsko sejo za Vladimirja Gortana; v Nišu so nazvali eno ulico po njem; »Stefani« poroča nadalje o demonstracijah v Zagrebu, Belgradu, Sušaku, Ljubljani in po drugih mestih; radi tega in radi ostrega pisanja jugoslovanskega tiska je italijanski minister Galli v Belgradu stopil v zunanje ministrstvo in protestiral. Tam so mu zagotovili, da bo vlada preprečila nadaljne demonstracije in krivce kaznovala.

Rimski ostanki v Trstu.

Tržaćani se močno zajemajo za dela na hribu Sv. Justa. Tja gor so napeljali novo cesto mimo kapucinske cerkve na Montuči in skozi spominski park pod grajskimi zidovi vse gor na trg pred cerkev sv. Justa. Delo še ni končano; stalo bo poldrugi milijon. Pri kopanju na vrhu ravnice Sv. Justa so našli v tleh sledove stavb iz rimske dobe. Izkopavanje se bo nadaljevalo. Na tistem kraju bo stal kasneje spomenik padlim tržaškim bojnikom.

Banditova smrt.

Pred štirimi leti se je vsa Istra odahnila, ko so vjeli zloglasnega tolovaja Ivana Kolariča. Umorov, ubojev, ropov in tatvin je imel toliko na vesti, da so ga obsodili na dosmrtno ječo s poostritvijo, da mora 11 let pre sedeti v samotni celici. Bandit je kljub grozni obsodbi ostal mirnodušen in je obljubljal, da bo ušel. Toda vstrel se je. Štiri leta samotne temnice na otoku Ventotenne so trmastega tolovaja strla. Oni dan je umrl.

Jubilejne znamke.

V spomin na tisočletnico hrvaškega kraljestva so izdali v Jugoslaviji jubilejne znamke. Dobiček bo služil za zgradbo spominske cerkve na Duvanjskom polju.

Težka obtožba.

Bivši poslanec Maiorana in njegova žena sta obtožena, da sta na zavraten način usmrtila svojega 2 letnega vnuka Franca Amato. Zagovorniki obtožencevi so pri kasacijskem dvoru vložili prošnjo, naj bi se obravnava ne vršila v Kataniji na Siciliji, kjer Maiorana biva, temveč v kakem drugem mestu. Kasacijsko sodišče je predlog zagovornikov zavrnilo. Maiorana, ki je bil znan član prejšnje zbornice, bo tedaj sojen v Kataniji.

Albanci pri papežu.

V samostanu Grottaferrata je italijansko-albansko semenišče. Pred dnevi so bili pri sv. očetu v posebni avdijenci predstojniki tega samostana z gojenci. Papež je v svojem nagovoru poudarjal, da zelo ceni samostan Grottaferrata, ker predstavlja zlat prstan, ki veže sv. stolico z daljnim vzhodom.

3 milijoni sužnjev.

Na svetu je še danes tri milijone sužnjev. So še v mohamedanskih deželah, kjer jih bo najtežje iztrebiti, v osrednji Afriki in ob Rdečem morju. Dolgi tisoč let se svet trudi, da bi iztrebil zlorabo človeka po človeku. Pri nas so zadnje ostanke suženjstva iztrebili komaj sredi polovice preteklega stoletja. Koliko časa je treba preden se iztrebi stara miselnost. V srednjem veku je n. pr. veljal rek: cuius regio, illius religio. Če je bil deželni knez jud, so morali vsi podložniki biti judje, če je bil naslednik kristjan, je dal kar vse krstiti. Danes bi se takim načelom smejali.

Izpred sodišča.

Dne 21. oktobra popoldne se je vršila pri prizivni sodnji v Gorici prizivna kazenska razprava proti Ignaciju Pisku s Pečin št. 60. Tolminski pretor ga je namreč obsodil na mesec dni zapora radi čl. 112. zakona o javni varnosti, češ da je Pisk širil tednik »Domoljub«, ki da je proti državni mu redu. Na prizivni razpravi je bil obtoženec radi pomanjkanja dokazov popolnoma oproščen. Obtoženca je branil odvetnik dr. Brajša.

H Kristusovi cerkvi!

V četrtek 17. oktobra smo v Rojanu imeli priliko videti, kako se krščujejo odrasli. Po končanem večernem rožnem venču in blagoslovu je rojanski župnik mons. Jurizza slovesno krstil dva čvrsta mladeniča, sinova tukajšnjega zdravnika dr. Guastalla. Rodbina je judovskega pokolenja; oče je zdravnik bolniške blagajne. Sinova sta iz proste volje in s privoljenjem staršev prestopila v katoliško vero in se dala krstiti. Kumoval je odličen doktor iz Trsta. Navzoči verniki so pozorno sledili svetemu obredu ter se priznalno izražali o obeh novih kristjanih.

Osebna vest.

Naš rojak iz Rihemberka g. Tone Sever je v juniju položil profesorske izpite iz glasbe, in sicer na visoki šoli v Zagrebu. Študiral je na raznih visokih šolah v inozemstvu. Te dni se je novi profesor glasbe podal na pot v inozemstvo, da se izpopolni v orglah.

Smrt.

Po daljšem bolehanju je umrl g. Anton Malnič, hotelir pri »Treh kornah« v Gorici. Preostanim naše sozajlje, njemu večni mir!

* * *

Dne 18. t. m. je v tržaški mestni bolnišnici umrla ga. Marija Ažmanova. Blagi slovenski ženi trajen spomin!

Brezplačni nasveti.

Zavod za pospeševanje male obrti je otvoril pisarno za brezplačne pravne nasvete. Obrtniki zveste lahko kaj več o tem pri goriški podružnici v Morellijevi ulici št. 37.

Tržaški tramvaj.

Tržaška družba za gradnjo majhnih železnic (Società anonima delle piccole Ferrovie) je bila pooblaščená s kr. odlokom od 9. avgusta 1929. šte. 1761, da lahko izda za 2.372.000 obligacij, ki se bodo obrestovale po osem od sto. Obligacije bodo po 500 lir. Ta denar bo družba uporabila za izboljšanje tramvaja, ki vozi iz Trsta na Opčine.

Za ljudsko izobrazbo.

V glavnem mestu Saške v Draždanah je mestni svet vpeljal »leteče knjižnice«. Do 3000 knjig spravijo na tovorni avto, ki vozi v vsa mestna predmestja in za mal denar izposoje knjige ljudem, ki bi sicer ne šli v knjižnice.

Ugotovitev.

Na drugem mestu priobčujemo »Poslano« g. poslanca Cacceseja, ki kot novoimenovani predsednik goriške »Zadružne zveze« skuša pobiti dokaze, s katerimi smo mi v številki od 1. avgusta zavrnila neopravičene napade na bivše Zvezino načelstvo. Obenem ugotavljamo:

Prvič: S priobčitvijo smo v polni meri zadostili svoji časnikarski dolžnosti, da damo tudi nasprotniku besedo. Pričakujemo, da bo tudi »L' Isonzo« tako korekten, da bo objavil naš odgovor, ki ga bomo dali na to »Poslano« v prihodnji številki.

Drugič: Ker smo morali čakati na odgovor dva meseca, zato nismo zagrešili nobene nedostojnosti, ako smo objavili odgovora nekoliko odložili. Tozadevna očitavanja v »L' Isonzo« so bila zato skrajno neumestna in krivična.

Še nekaj: Ton, ki ga rabi ravnatelj »L' Isonza« nasproti svojim časnikarskim tovarišem, je tako neprimeren, da bi z nepriobčitvijo njegovega »Poslanega« ne zagrešili nobene kolegijalne nedostojnosti. Tudi očitke, da odgovor v »Novem listu« ni bil podpisan, ne drži. Če ni podpisa, odgovarja za članke uredništvo, ki gotovo zaleže več ko posamezen podpis.

Poštni nabiralniki v Trstu.

Vprašanje, kdo naj postavi v tržaskih hišnih vežah poštne nabiralnike, gospodar ali hišni najemnik, je zdaj rešeno. Mestna družba I. C. A. M. je namreč sklenila, da bo postavila nabiralnike v svojih hišah na lastne stroške. Družba je dala dober zgled drugim gospodarjem. Po novi naredbi niso tržaški pismonoše dolžni nesti pisem v posamezna stanovanja, temveč jih samo položijo v veži v poštne nabiralnike; če pa teh ni, jih izročijo hišnim vratarjem.

Brezposelnost.

Po vesteh, ki krožijo po nemških listih, bo brezposelnost v Nemčiji največja v januarju in februarju. Boje se, da bo tedaj do 2 milijona ljudi brezposelnih. Za državo in za vse gospodarstvo je ta brezposelnost zelo težko breme.

Izpremembe pri Kozuliču.

Delnice tržaške paroplovne družbe Kozulič so že delj časa šepale, dokler niso v zadnjem času padle od nominalne vrednosti 200 na okoli 85 lir. Za delnico, ki si zanjo plačaj prvotno 200 lir, si zdaj prejel 85 lir. Družba si je počasi nakopala dolg 300 milijonov lir. Lansko leto je Kozulič prevzel še »Tržaški Lojda«. Ta kupčija pa ni kaj prida zboljšala položaja družbe. V Rimu so se delj časa vršila pogajanja za ureditev družbe in tudi ministrski predsednik Mussolini se je zanimal za usodo velikega tržaškega podjetja. Te dni je bil dosežen ta-le sporazum: Delniška glavica se zniža od 250 milijonov na 100, to se pravi, družba priznava odslej ne več 250 milijonov dolga napram svojim delničarjem, temveč samo 100. V istem času se dvigne delniški kapital na 400 milijonov lir z razpisom novih delnic. Kozuliča podprejo Tržaška trgovska banka (Banca Commerciale Triestina), Italijanska trgovska banka (Banca Commerciale Italiana) in paroplovna družba »Lloyd Sabaudo« iz Genove. Vlada je zagotovila Kozuliču razne denarne olajšave in večjo podporo. Nova sporazuma so deležna vsa Kozuličeva podjetja, in sicer: Paroplovni družbi Kozulič in Adria, Tržaške ladjedelnice, Tržaška tovarna strojev in zrakoplovna družba »S. I. S. A.« S tem je to znamenito podjetje prešlo iz rok Kozuličevih družin in ozkega kroga tržaskih kapitalistov v široko italijansko gospodarsko obiležje.

Osemdesetletnica.

Ko je vsemogočni avstrijski minister Metternich, zatiralec vsake svobode, l. 1848. odnesel pete, je zasijalo solnce demokracije in državljskih svoboščin. Takrat so se začeli snovati časopisi tudi med Slovenci. Do tedaj so bile na vsem Slovenskem ene same »Kmetiske in rokodelske Novice«. Že l. 1849. v aprilu so pa tržaški Slovenci začeli izdajati svoj list »Slovjanski Rodoljub« enkrat na mesec. Sicer je kmalu prenehal, toda sledili so mu drugi. Zdaj je torej minilo 80 let, odkar je bilo seme časnikarstva zanešeno na naša tla.

Nova lahka kovina.

V Nemčiji so iznašli in sestavili novo kovino, katero imenujejo glucinium. Nova kovina je lažja od aluminija in bolj trda kot železo. Zaenkrat še ni znana cena nove kovine, a če bo po ceni — in zatrjujejo da bo — potem bo nova iznajdba velikanske važnosti za letala, pa tudi za drugo industrijo.

Zaključek puljske obravnave.

16. t. m. se je zaključila obravnava proti peterim istrskim obtožencem, o katerih smo pisali že v zadnji številki.

Državni pravdnik je za vseh pet obtožencev zahteval smrtno kazen. Po govorihi uradnih zagovornikov se je sodni dvor posvetoval in razglasil obsodbo:

»V imenu Nj. V. Viktorja Emanuela III. po milosti božji in volji naroda kralja Italije, izjavlja posebno sodišče za obrambo države v obravnavi proti Vladimirju Gortanu, Bačacu Viktorju, Ladavcu Dušanu, Ladavcu Alojzu in Gortanu Živku, ki so obtoženi kakor izvira iz zapisnikov in s tem v zvezi krivde proti zakonu o varstvu države, da so obtoženi Gortan Vladimir, Bačac Viktor, Ladavac Dušan, Ladavac Alojzij in Gortan Živko krivi vseh zločinov, katerih so obdolženi. Obsoja Vladimirja Gortana, poveljnika tolpe, na smrt s streljanjem v hrbet, Bačaca Viktorja, Ladavca Dušana, Ladavca Alojza in Gortana Viktorja pa vpoštevaje čl. 6 izrednega zakona o zaščiti države na 30 let ječe z vsemi postavnimi posledicami, zaplembo orožja, stroški in civilno odgovornostjo ter določuje, naj se izvleček te obsodbe z omembo izvedbe nabije po vseh občinah države.«

Kako so na smrt obsojenega Gortana ustrelili naslednji dan 16. t. m. ob 6. uri zjutraj, poroča dopisni urad Stefani:

»Danes zjutraj ob šestih se je v bližini Pulja s streljanjem v hrbet izvršila obsodba poglavarja teroristične tolpe Vladimirja Gortana, po lastni izpovedi povzročitelja klanja pri Pazinu, ki ga je posebno sodišče za obrambo države obsodilo na smrt.

Eksekucija se je izvršila na prostoru poleg vojaškega strelišča, okoli katerega je bila razmeščena v kvadratu, odprtem na eni strani, ena kohorta 60. legije fašistovske milice pod poveljstvom konzula De Turrisa.

Obsojenec, ki se je med procesom cinično obnašal, se je spričo smrti zgubil ter je prosil in prejel verska tolažila.

Smrt je nastopila takoj po prvih streljih oddelka sestavljenega iz milicnikov 60. legije. Truplo je bilo brž pokopano na bližnjem pokopališču.

Vest o ustrelitvi, ki se je v mestu hitro razvedela, je naredila na meščane najboljši vtis, saj so smrt Vladimirja Gortana, poglavarja tolpe, smatrali za pravično kazen divjega terorističnega dejanja z dne 24. marca.

Kako je s politiko.

Madjarsko kraljestvo.

V osrčju ozemlja, kjer so po svetovni vojni vstale mlade narodnostne države, leži Madjarska. Že ves čas po vojni se leto za leto, teden za tednom razlega iz te države krik, da se je madjarskemu narodu zgodila pri sklepanju miru velika krivica, ker so se odtrgale od stare ogrske države Hrvatska, bogata Sedmograška, rudonosna Slovaška in pa Vojvodinja, velika žitnica podonavskih ljudstev. Ker hoče Madjarska, naj se pogodbe, ki se ji zde krivične, popravijo, naj se vsaj del teh dežel odvzame Romuniji, Češkoslovaški, Jugoslaviji in Avstriji, jo seveda vse štiri sosede resno gledajo in stražijo, da bi se besede ne spremenile v dejanja. Vsekakor je Madjarska v sestavu podonavskih držav radi tega nemirnega stremljenja pažnje vreden političen činitelj.

Dežela in nje prebivalci.

Sedanja madjarska država meri 92.916 štirinajških kilometrov, komaj dobro četrtino površine starega ogrskega kraljestva. V njenih mejah živi 8.300.000 ljudi. Po narodnosti so Madjari, zraven njih pa so močne narodne manjšine, in sicer 500.000 Nemcev, 200.000 Slovakov, okoli 100.000 Srbohrvatov ter 560.000 Židov. 68% prebivalcev je katoliške vere, 24% jih pripada raznim protestantskim ločnam, dobrih 7% je pa židovske vere. Nova država obsega skoraj le ravni no, in sicer Zgornje- in Spodnjeogrsko nižavo, ki je pokrita z rodovitno zemljo, med rekama Tiso in Donavo se pa razprostira Pusta, z mršavimi pašniki pokrita dežela, ki jo zalivajo povodnji.

Podlaga vsemu madjarskemu gospodarstvu je kmetijstvo. Tri petine dežele pokrivajo oranice, 18% je pašnikov, 11% gozda. Izvrstno uspevajo pšenica, turšica, rž, ječmen, ki tvorijo ob dobrih žetvah poglavitno bogastvo dežele. Madjarski veleposestniki sadijo tudi obilo krmske pese in v nekaterih predelih tudi sladkorno peso. Na severu so obširni tobačni nasadi, ki obsegajo 16.000 hektarjev; ta tobak je pa slabše vrste, kot se naši stari kadičci še spominjajo. Sadijo tudi mnogo krompirja, ki ga letno pridelajo 13 do 20 milijonov kvintalov.

Tudi vina, med katerim je plemenita vrsta tokajca, imajo precej, po 3—4 milijone hektov na leto.

Važna je tudi živinoreja. Tostran Donave gojijo živino po hlevih, še precej umno in napredno, onstran te reke pa, na velikanski suhi Pusti, se pase živina na prostem, išoč po izžganih tleh grizljaj trave. Krasni in sloveči so ogrski konji, ki jih je 900.000 in jih svetovne konjarne hodijo iskat za izboljšanje plemena. Goveje živine je precej, 1.900.000 glav. Največ pa je prešičev, in sicer okoli tri milijone glav. Izvoz živih prešičev, masti in prešičjih izdelkov je zelo velik. Budimpešta je priznan trg za svi-

njino, salame in klobase. Marsikateri naš star vojak še zna pohvaliti ogrsko gnjat in papricirano slanino. Ove so našeli okoli 1.900.000, pa njih število pada, ker volna nima prave cene radi preostre konkurence, ki jo delati avstralska in argentinska ovčjereja.

Industrije je v deželi malo in še ta je zvezana s kmetijstvom. Madjarska ima velikanske mline, mnogo tvornic za pivo, špirit, mesne konzerve in tobak. Nekaj železnic je v okolici Budimpešte. Črnega premoga nakopujejo pri mestu Peči letno 600—700.000 ton, rjavega premoga pa, ki je slabše vrste, pridobijo letno 5—6 milijonov ton. Na splošno velja, da mora Madjarska veliko večino industrijskih izdelkov uvažati iz drugih držav.

Glavno mesto države je Budimpešta; Budim leži na desnem, Pešta na levem bregu Donave; ima 1 milijon prebivalcev. Je lepo in razkošno mesto, v katerem vlada bogato ogrsko zemljiško plemstvo, ki tu použiva donos svojih veleposestev. V mestu je tudi židovstvo zelo močno in vplivno. V državi sta samo dve mesti, ki imata nad 100.000 prebivalcev, Segedin in Debrečin. Posebnost madjarske pokrajine so velika kmečka selišča, ki štejejo po več tisoč prebivalcev; tako si je razlagati, da bivata dve petini prebivalcev v mestih z nad 10.000 ljudmi.

Politično življenje v najnovejši dobi.

Dežela, ki smo jo opisali, ni bila vedno tako majhna in šibka kot je danes. Do leta 1918. je ogrsko kraljestvo obsegalo na trikrat večjem ozemlju 18 in pol milijonov ljudi, od katerih je pa bilo le osem milijonov Madjarov. Madjarska gospoda je brezobzirno zatirala narodne manjšine v državi. Zato so se te, čim je prišla ob polomu avstro-ogrške monarhije ugodna prilika, odtrgale od ogrskega kraljestva in se združile z novimi državami, ki so nastajale ob mejah. Ob polomu so v okrnjeni Madjarski zavladele radikalne stranke, ki so 11. novembra 1918. proglasile republiko, kateri je predsedoval grof Karolyi. Ta je obljubil, da bo grofovsko zemljo razdelil med male kmete in kmetске delavce; pa ni imel več časa to izvršiti. Zakaj ob začetku pomladi 21. marca 1919. so prišli na vrh komunisti, ki so razglasili sovjetsko republiko, katero je z diktatorsko močjo vodil znani Bela Kun. Ta je takoj razlastil zemljišča, hiše, tvornice, banke, železnice itd., kar je vse postalo državna lastnina. Obenem se je stvorila rdeča vojska; ječe so se napolnile s političnimi nasprotniki komunizma in mnogo madjarskih razumnikov je padlo pod streli rdečih čet. Toda komunistična vlada se je zamajala, ko so rumunske vojske vdrle čez Sedmograško proti Budimpešti. Sovjetska vlada je zbežala in Rumuni so vkorakali v Budimpešto, ki so jo držali šest tednov. Dežela ponositih plemenitšev je bila strašno ponižana. Dva dni

po odhodu Rumunov, 16. novembra, so v prestolico vkorakale »bele čete« pod poveljstvom admirala Horthy-ja in vse meščanske stranke so stvorile narodno vlado. Po deželi pa so beli od delki vršili hudo maščevanje nad komunističnimi pristaši. Spomladi leta 1920. se je sestala narodna skupščina, ki je proglasila Madjarsko za kraljevino. Madjari bi bili najraje postavili na kraljevski prestol kakega habsburškega nadvojvodo. Vedeli so pa, da to zmagovalcem ne bo všeč, in so se morali celo obvezati, da tega ne storijo. Zato so izvolili admirala Horthy-ja za »oskrbnika države« — za čas dokler ne bo mogoče izvoliti kralja. Tako je prišlo, da je Madjarska sicer kraljevina, a brez kralja. Zadnji avstrijski cesar in ogrski kralj Karel IV. je dvakrat v l. 1921. poskušal vdreti na Madjarsko in se polastiti krone, pa zaman. Pri drugem poskusu so ga Madjari ujeli in ga izročili zmagovalcem.

Politični režim v Madjarski.

Že l. 1921. je bil izvoljen za načelnika vlade grof Štefan Bethlen, ki od tedaj vodi madjarsko državno politiko. V Madjarski dejansko vlada tenka plast plemstva, veleposestnikov in meščanstva. Volilna pravica v narodno zbornico je zelo omejena. Široke ljudske množice v državnem življenju nimajo besede. Tudi ni prave svobode tiska, zborovanja in združevanja. Značilno za sedanji politični režim v Madjarski je, da vlada tam oligarhija, t. j. razmeroma majhna skupina izbranih mož.

Glavno pažnjo obračajo madjarski državniki zunanji politiki. Spet in spet slovesno ugovarjajo mirovnim pogodbam, ki so zelo zmanjšale in okrnile obseg in moč stare ogrske kraljevine. Ves njihov napor gre za to, da bi se mirovne pogodbe spremenile. Zahtevajo, naj jim Češkoslovaška odstopi slovaške dežele, Rumunija del Sedmograške, Jugoslavija Vojvodino, Avstrija pa gradiščansko deželo. Pod krono svetega Štefana naj se spet v največji mogoči meri in slavi obnovi ogrsko kraljestvo.

Velikih uspehov Madjari s to politiko niso želi. Vendar se jim je posrečilo, pridobiti za svoje načrte lorda Rothemerja, angleškega politika, ki vlada nad nekaterimi angleškimi listi. Lord Rothemer je začel v svojih listih odločno zagovarjati madjarske zahteve po popravilu mirovnih pogodb.

Države, na katerih račun bi se Madjarska rada povečala, ji seveda niso prijazne. Madjarska se je zato naslonila na Italijo; s katero jo vežejo tople simpatije, posebno še od časa, ko je zavladal fašizem. Brez dvoma je pomembno delo fašizma, da je Madjarsko pritegnil na stran Italije.

V borbi proti mirovnim pogodbam so vse madjarske stranke edine. V notranji politiki pa ne. Tiste stranke, ki zastopajo demokratska načela in interese malih kmetov ter delavcev, so z Bethlenovo plemiško samovlado zelo nezadovoljne. Ta odpor se je žarko pokazal v zadnjih tednih.

Za demokracijo v državi.

Ko je v Angliji prišla na krmilo delavska stranka, so demokratske skupine v Madjarski dobile novega poguma. V Angliji, Franciji, Nemčiji in Ameriki so na vladi odločno demokratske stranke. Če hočemo še te vlade prepričati, naj Madjarom vrnejo vzete dežele — se mora naša kraljevina preurediti v duhu ljudske demokracije. Tako trdijo madjarski demokrati vseh barv.

Začetkom oktobra je vstal ugledni politik dr. Balthasar, kalvinski škof, in je v časopisju pozval ministrskega predsednika Bethlena, naj da ljudstvu več političnih pravic. Bethlen je sicer to odklonil, a je namignil, da bo režim polagoma razširil volilno pravico. Obenem je vlada izdala odlok, s katerim je pomilostila socialnodemokratske voditelje, ki so bili obsojeni na težko ječo. Bethlen namerava te pomilostitvene politike porabiti za to, da bi pri sorodni angleški delavski stranki nabrali simpatij za Madjarsko.

V to zadevo pa je sedaj posegel veliki prijatelj Madjarske, lord Rothe-mer sam. Brzjavil je poslanico madjarskemu narodu, v kateri pravi: »Že pred dvema letoma sem napovedal, da bo konservativna vlada, ki je tedaj vladala Anglijo, pri prihodnjih splošnih volitvah poražena. Imel sem prav. Sedaj napovedujem to-le: Sedanja delavska vlada se bo obdržala dolgo, morda deset let. Nenavadno naraščanje moči skrajno demokratskih strank v Evropi meni samemu ni všeč. Toda ne morem zapirati oči pred dejstvom, da bodo za vrsto let skoro vse velike vlade v Evropi v rokah mož, ki so skrajni demokrati. Zato menim, da Madjarska, majhna dežela, ne sme uganjati nazadnjaške politike. Ko bi jaz stal na mestu grofa Bethlena, bi prevzel nekaj od politike kneza Bismarcka. Dal bi deželi splošno in tajno volilno pravico. S tem nasvetom se prijateljsko obračam na vladnega načelnika.«

To pismo je napravila na madjarsko javnost zelo močan vtis. Vse kaže, da bo ministrski predsednik Madjarske polagoma in previdno zaobr-

nil državno ladjo v novo smer, in sicer tako, da si pridobi še novih prijateljev pri svojem delu za popravilo mirovnih pogodb.

Okno v svet.

Pirotske dogovore

med Jugoslavijo in Bolgarijo je bolgarska vlada potrdila. Te dni jih bo še belgrajska. O vsebini dogovorov, ki so tudi važne politične narave, smo pisali v eni prejšnjih števil Novega lista.

Med Albanijo in Grčijo.

Te dni sta bila izgnana z grškega ozemlja dva Albanca, ki nista hotela postati grška državljana. Ker ta izgon ni prvi, je sklenilo albansko notranje ministrstvo, da bo ravnotako postopalo z grškimi državljani, bivajočimi v Albaniji in vrnilo milo za drago.

Hugenbergova gonja.

V Nemčiji se te tedne bije ljut boj med monarhično navdahnjenimi nacionalisti in ostalimi republikanskimi strankami. Komaj je zunanji minister Stresemann zatisnil oči, je predsednik šovinističnih nemških nacionalcev milijonar Hugenberg začel ostro gonjo proti spravljeni politiki, ki jo je nemški zunanji minister zadnja leta tako uspešno vodil.

Hugenberg s svojimi pristaši se posebno zaganja v Joungov načrt o vojnih izplačilih in zahteva, naj vsi ministri, ki ga odobre, pridejo pred sodišče in v ječo. Nacionalisti zvito uporabljajo nemško narodno samozavest trdeč, da so vse poveljne pogodbe z Joungovim načrtom vred oslone na 231. člen mirovnih pogodb, ki vali vso krivdo za svetovno vojno na Nemčijo. »In nemški narod naj še dalje trpi ta očitek?«, vzklikajo nacionalisti po svojih shodih. »Če se vladni možje ne zganejo, naj pa ljudstvo odloči!« Zato so nacionalisti sklenili, da bodo izsilili z vsemi postavnimi in dvomljivimi sredstvi agitacije ljudsko glasovanje o sedanjih vladnih politikih.

V nemški ustavi določuje namreč paragraf 4., da sme, ko gre za važne odločitve, 10 odstotkov volivnih upravičencev zahtevati, naj se razpiše ljudsko glasovanje. Za prvi zahtevek, takozvani Volksbegehren je treba 10% glasov volivcev, torej 4 milijone; za ljudsko odločitev Volksentscheidung pa 50% oddanih glasov in 1.

Setev pa nacionalistom nikakor neče v klasje. Zbrali so komaj 1/2 milijona glasov za Volksbegehren. Postavili so se po robu nacionalistom, ki bi radi znova ogražali svetovni mir, saj na zgolj nemško vojno krivdo itak nihče razen francoskih nacionalistov ne verjame, vsi pametno misleči Nemci s Hindenburgom na čelu.

Ta hudi politični boj pa še ni končan in bomo o njem še pisali.

Nova velesila.

Londona in poljska vlada sta pristali, naj se poljsko poslaništvo v Londonu in angleško v Varšavi izpremenita v veleposlaništvi. To je viden znak, da Anglija priznava Poljsko kot velesilo. Italija, Francija in Združene države so jo že priznale kot velesilo.

Poljska republika meri 388.270 kvadratnih kilometrov in ima 27.185.000 prebivalcev. Po velikosti je torej za 70.000 kvadratnih kilometrov večja od Italije, a ima za skoro 13 milijonov prebivalcev manj.

Listnica uprave.

Vovk Anton, Rim: Vaše pismo prejel!

Darovi.

Za Sirotišče: Prav srčna hvala vsem posestnikom v Biljah, Orehovljah, v Vrtojbi in v Št. Petru, ki so darovali krompir. — Bog stotero poplačaj!

E. A. Poe:

ZLATI HROŠČ.

»Hm, vendar ne vem,« je rekel nekoliko razdražen, »rišem za silo — ali bi vsaj moral — imel sem dobre učitelje in laskam si, da nisem čisto za bit.«

»Toda, dragi dečko, potem si si pa dovolil šalo,« sem rekel, »to je čisto lepa lobanja — rečem lahko celo, da je čisto izvrstna lobanja po navadnih predstavah takih anatomskih stvari — in tvoj skarabej je gotovo najčudovitejši skarabej na svetu, ako mu je podoben. No, na ta migljaj lahko ustvariva zelo grozen kos prazne vere. Sodim, da boš hrošča imenoval »Scarabaeus caput hominis« (hrošč s človeško glavo, op. prev.) ali tako podobno — v prirodoisju je mnogo podobnih imen. Toda kje so pa tipalke, o katerih si govoril?«

»Tipalke?« je rekel Legrand, ki je začel postajati nepojmljivo razburjen, »prepričan sem, da moraš videti tipalke. Naredil sem jih pravtako jasno kot jih je videti pri resnični zuželki, in mislim, da zadostuje.«

»Lepo, lepo,« sem rekel, »mogoče si to naredil — kljub temu jih ne vidim,« in mu podal papir, ne da bi naredil kako drugo opazko, ker nisem hotel dražiti njegove slabe volje, bil pa sem radi zasuka stvari zelo iznenaden, njegova slaba volja se mi je zdela čudna — in kar zadeva risbo hrošča, ni bilo prav zatrdno videti nobenih tipalk in vse je bilo resnično čisto tako kot navadni lesorezi kake mrtvaške glave.

Ozlovoljen je vzel papir in ga hotel zmečkati, da bi ga vrgel v ogenj, ko je slučajni, bežni pogled na risbo nena doma zgrabil njegovo pozornost. Njegov obraz je hipoma postal silno rdeč — v prihodnjem trenutku pa pravtako

izredno bled. Nekaj minut je risbo natančno pregledoval na svojem mestu. Končno je vstal, vzel z mize luč in sedel na pomorski zaboj v najbolj oddaljenem kotu sobe. Tamkaj je papir še enkrat natančno pregledal in ga na vse strani obračal. Medtem pa ni nič rekel. Njegovo vedenje se mi je zdelo zelo čudno; smatral sem pa za pametno, da nisem njegove rastoče slabe volje poostрил še s kakršnokoli opazko. Takoj je vzel iz žepa v suknji listnico, vtaknil skrbno papir vanjo in položil oboje v pisalno mizo, katero je zaprl. Njegovo vedenje je postalo mirnejše, toda njegov prvotni navdušeni obraz je čisto izginil. Zdel se je pa bolj raztresen kot godrnjav. Ko je mineval večer, se je vedno bolj izgubljal v sanjarijah, iz katerih ga noben mojih ogovorov ni mogel zbuditi. Prej sem nameraval prenočiti v koči, kar sem že do takrat dostikrat storil, ko sem pa videl, da je moj gostitelj

Kaj nam z dežele pišejo?

S Krasa.

Gabrovica pri Proseku. — Letina je bila srednje dobra. Grozdje je prav lepo dozorelo, samo malo ga je bilo. Nekaj naših zidarjev je zaposlenih pri novem tržaškem vodovodu, drugi iščejo kruha tu pa tam in le težko najdejo kaj stalnega.

Štorje pri Sežani. — Malo se oglasa. Pa saj so slabe novice. Letina je bila za naša slaba. Vodo smo morali voziti iz Sežane. Občinski načelnik je obljubil, da bomo imeli vodo v vasi, če bomo škopali jarek na roboto. Toda težko bo kaj, ker zdaj ko ne manjka vode, trde nekateri, da vodovoda sploh ni treba. — Električno luč imamo, pa je že dvakrat ugasnila. — Plesov tudi ne manjka. Posebno 16-letne so v tem izvežbane.

Mavhinja. — V nedeljo dne 27. t. m. na praznik Kristusa Kralja bo v Mavhinjah slovesno blagoslovljenje novega kipa presv. Srca Jezusovega in slovesna posvetitev cele duhovnije presv. Srcu Jez. Kot priprava na to izredno slavnost bo tridnevna: v četrtek, petek in soboto zvečer spovedanje — pridiga in sv. blagoslov. V nedeljo zjutraj skupno sv. obhajilo in sv. maša. Ob 10½ uri slovesna sv. maša. Govorili bodo različni govorniki.

Popoldne bo pa na prostem postavljen kip Srca Jezusovega na okrašenem prostoru. Ob 2. bo govor in med govorom bo preč. g. dekan blagoslovil kip. Po pridigi slovesna procesija s kipom, ki ga bodo nosili domači mladeniči. Ob koncu procesije slovesna posvetitev presv. Srcu Jez. in blagoslov z Najsvetejšim.

Vabijo se v ljudno bližnje duhovnije, da se v velikem številu udeleže s cerkvenimi zastavami. — **Odbor.**

Dane pri Sežani. — Ko sem pred kratkim pohajkoval po Krasu, sem prištorkljal na predvečer danske bendime v Dane. Ker je bilo že pozno, nisem »fehtal« po Danah za »jempergo«, ampak zaril sem se v Kariževo kolibo,

ki je sedaj last občine ter sladko zaspal. Da bi ne zapel na kolibi rdeči petelin — kar Bog ne da in sv. Florijan! — sem spravil tobak, »fajercajh« in fajfo v neko špranjo. Davno so že odpeli danski petelini, ko sem se zbudil. Hotel sem napraviti par dimov na tešče, pa se mi je godilo kakor svoj čas v Orleku: tobaka ni bilo nikjer. Najbrže so mi ga miši odnesle, ali pa so ga pouzimali cigani, ki so isti večer taborili na »Hrbčiču«. Šel sem jih sicer iskat, pa jih nisem dobil, ker so že porabili šila in kopita.

Že v zgodnjih jutranjih urah so začeli Danči rogljati s čebri in brentami, tu pa tam se je začela tudi kaka pesem, ki je značila, da so »bendimači« dobre volje. Iz vaških dimnikov se je valil siv dim; pridne danske mamice so kuhale običajni »kofe«. Pohajkovanje po danski vasi sem opazil marsikaj zanimivega. Najbolj me je zanimalo novo zgrajeno napajališče, ki ima to napako, da je slučajno brez vode. — Slišal sem, da bodo tudi Danci v kratkem dobili električno razsvetljavo. Danske mamice menijo, da je to potrebno, posebno pozimi, ko se danska inteligenca vrača pozno zvečer s plesov in raznih zabav. — Sredi vasi sem dobil nekaj stricev, katerih ni nobeden povabil v »bendimo«. Šteli so petične kraške tetke; pri katerih so že bajte snubili. — Kakor iz drugih kraških vasi, tako se je tudi iz Dan precej domačinov izselilo, največ seveda čez »lužo«. Pravijo, da bodo nekateri v kratkem prišli nazaj, seveda s tem pogojem, če dobijo na loteriji, kakor orleški milijonar!

Iz Istre.

Hrušica v Istri. — Pod tem naslovom je zadnjič nekdo pisal o cerkvenem petju. Škoda, da je ta dopisnik samo začel obdelovati ta predmet, potem pa je kar brž pretrgal stavek. Zato se mi zdi primerno dodati sledeče: Res je, da so se ljudje bali, kaj bo z našim cerkvenim petjem po

odhodu vrlega organista. Bil je pač ta gospod toliko časa med nami, da se nam je zdelo skoraj nemogoče, da bi moglo cerkveno petje obstajati brez njega. In res je bila par nedelj sveta maša brez petja. Omeniti je treba, da so bile vse knjige in note last bivšega organista in so, po njegovem odhodu, naši pevci ostali brez not. Kljub temu so se kmalu ojunčili. Ganljivo je bilo videti, kako so priprosta kmečka dekleta pisala in pripravljala note, kako so se pevci, brez voditelja, pridno shajali k pevskim vajam, in tako pripomogli, da se maša vrši bolj slovesno. Hvaležni smo jim za trud.

Škofije. — (O letini — nesreča). — Iz naših krajev se že dolgo nismo oglašili. Vina smo spravili v kleti več kot smo pričakovali. Letos se gibljejo cene okoli 1.50 do 1.70. Nekateri so prodali grozdje po 90 stotink. Pšenica je tudi dobro obrodila. V občini je dobil nagrado 300 lir za žitno bitko posestnik g. Babič Bonifacij. — V Spodnjih Škofijah se je preteklo nedeljo zvečer pripetila smrtna nesreča. 71 letna Marija Kuretova je šla domov od obiska pri hčeri. Na ovinku pridrič avto, zgrabi nesrečnico z blatniki in jo vleče kakih 5 metrov s seboj. Naslednje jutro je reva v tržaški bolnišnici izdihnila. Predelujejo nam občinsko hišo. Stalo bo okoli 90.000 lir. Potem bodo pripravili dom za ballilo.

Korte. — Po 25. letih smo pri nas zopet imeli sv. misijon. Le prehitro je potekel teden od 6. do 13. oktobra. Na sklepno nedeljo je prišel mons. Krazig iz Trsta, ki je prinesel škofov pozdrav in blagoslov. Vseh obhajil je bilo 2500. Sklepna procesija je bila nad vse veličastna. Še danes je vsa fara pod vtisom resnih dni. Hvala vsem, ki so nam pripomogli do misijona.

Šmarje. — (Huda ženka). — V Nosedu se je 50-letna vdova Ivana Baruco sprla radi družinskih zadev z možem, s katerim živi v divjem zakonu. Ta ji je prislonil zausnico, divja ženska pa je stekla v kuhinjo po nož in zabodla moža v trebuh. Sosedje so pritekli hitro na pomoč in spravili

v takem razpoloženju, se mi je zdelo primerno, da se poslovim. Ni me zažreval, toda ko sem odhajal, mi je stršel roko še pristrčneje kot sicer.

Približno štiri tedne pozneje (medtem nisem o Legrandu nič slišal ne videl) me je njegov sluga Jupiter obiskal v Charlestonu. Starega, dobrega zamorca nisem še nikdar videl tako potrtega in bal sem se, da je mojega prijatelja zadela kaka huda nesreča.

»No, Jup, sem rekel, »kaj pa je? — Kako gre tvojemu gospodu?«

»Oh, gospod, da govorim resnico, to ne gre tako dobro, kot bi moralo.«

»Kaj? Ali je bolan? To mi je zelo žal. O čem pa toži?«

»Saj to je; o ničemer ne toži — in vendar je zelo bolan.«

»Zelo bolan, Jupiter? — Zakaj pa nisi tega takoj povedal? Ali leži v postelji?«

»Ne, to ne; prav nič ne leži — saj to je tisto — in jaz sem tako žalosten

radi ubogega gospoda Viljema.«

»Jupiter, vendar bi rad vedel, o čem pravzaprav govoriš. Praviš, da je tvoj gospod bolan. Ali ti ni nič rekel, kaj mu manjka?«

»Oh, gospod, vse zastonj! Gospod Viljem ne reče nič. Toda zakaj poveša glavo med ramena kot kaka gos? In zakaj piše vedno same številke?«

»Kaj piše, Jupiter?«

»Številke z znamenji na mizo — s tako čudnimi znamenji, da jih nisem še nikdar videl. Meni se že vrti v glavi. In paziti moram, da se mu nič ne zgodi. Oni dan mi je ušel pred solnčnim vzhodom in ves dan ga ni bilo domov. Pripravil sem gorjaco, da bi ga dobro pretepel, kadar se vrne; pa sem tak tepec, da nisem imel poguma, ker je bil videti tako nesrečen.«

»Kaj? — Kako? — A tako! — Hm, zdi se mi, da bi ne smel biti tako strog z ubogim človekom — rajši ga ne tepi, Jupiter — ne bi mogel prene-

sti — toda ali si ne moreš misliti, kje tiči vzrok te bolezni oziroma temu spremenjenemu vedenju? Ali se je zgodilo kaj neprijetnega, odkar sem bil tam?«

»Ne, gospod, od takrat se ni zgodilo nič neprijetnega — prej pač, se mi zdi — isti dan, ko ste bili tam.«

»Kako? Kaj hočeš reči?«

Da, gospod, hrošč — to je tisto.«

»Kaj?«

»Hrošč! — Prepričan sem, da je zlati hrošč pčil gospoda Viljema v glavo.«

»Kako boš to dokazal, Jup?«

»Saj zato ima ščipalke, gospod, in gobec. Še nikdar v svojem življenju nisem videl tako vražjega hrošča; vsakega vščipne, kdor se mu približa. Gospod Viljem ga je prijel z rokami, pa bi ga bil moral hitro spustiti, vam rečem; in brez dvoma ga je takrat pčil. Hrošč mi ni prav nič ugajal in zato ga nisem hotel prijati z rokami; vzel sem kos papirja, ga zavil vanj in mu

Maršica v Piran k zdravniku. Splošne mu pohujšanju je tako sledil žalosten konec.

Iz Vipavske doline.

Ajdovščina. — Čudno se zdi nam Ajdovcem, da ni v »Novem listu« skoro nič poročil iz našega vipavskega središča. Saj se toliko da pisati. (Pa gre Ajdovcem ta reč menda bolj težko izpod rok. Op. uredništva.)

Ker je na tem svetu vse tako izpremenljivo, se spreminjajo pri nas tudi poklici. Marsikateri delavec je moral prijeti za kuhalnico, ker ga žena kot cenejša moč nadomestuje v tovarni. — Imamo novo igrišče za žogobrc. Hudo dobni jeziki ga imenujejo žepobrc. — Ker se zrakoplovni promet zelo razvija, zato stavijo Ajdovščini priključene občine dosti nade vanj, ker so občinske poti neporabne. — V Palah se bo menda začelo novo življenje. Lastnik Guyer misli napraviti papirnico. — Prihodnjič se bomo še kaj oglasili s kako »kroftno«.

Osek. — (Tatvin.) — V noči med 17. in 18. okt. so psi zelo močno lajali po vsej vasi. Zjutraj v petek pa pride neki fantič v trgovino g. Jožefa Glešiča in zavpije: »Nuna, daš te cigarete?« Vsa prestrašena prihitita gospodar in gospodinja iz spalnice ter vidita v veliko začudenje vrata odprta in predale v trgovini izpraznjene. Gospodinja se spusti v jok, ker takoj uvidi, da so bili ponoči neljubi gostje v hiši, ki so izpraznili vso zalogo tobaka, v vrednosti 400 lir, žveplenic, sveč, kave in pa sira. Zunaj vasi so našli dopoldne vrečo, kamor so spravili pri odhodu tobak in drugo drobnarijo in pa eno toškano. Čudno je samo to, da se domači pes ni čisto nič oglasil. Bliža se sezona tatvin, radi tega ne pretrdno spat!

Pri nas je vodovod ob času suše in pri splošnem pomanjkanju vode večkrat nagajal v večno jezo naših gospodinj. Razni nepoklicanci so ga hodili regulirati, a je sedaj na enem, sedaj na drugem kraju voda zmanjkovala. Naj bi se pri izvirku napaka popravila in potem ne bo jeze ne na eni, ne na

tudi v usta dal kos papirja — da tako sem naredil.

»In ti misliš torej, da je hrošč resnično pičil tvojega gospoda in da je bolan radi pika?«

»Prav nič ne mislim, vem; zakaj pa sanja vedno o zlatu, ako ga ni pičil zlati hrošč? Že prej sem slišal govoriti o takih zlatih skarabeh.«

»Kako pa veš, da sanja o zlatu?«

»Kako bi ne vedel; saj še v spanju govori o tem; zato vem.«

»Lepo, Jup, morebiti imaš prav; to da kateri srečni okolnosti naj se zahvalim za čast tvojega obiska?«

(Dalje.)

Dajemo nasvet dekletom:

»Zvesta bodi »PEKATETOM«!

Kdor drugačne ti vsiljuje,

naj jih le on sam kupuje.

Ti pa vzemi »PEKATETE«,

ki zavite so v pakete.«

drugi strani! Prosimo g. obč. načelnika, da bi enkrat to stvar uredil!

Lokavec. — (Redek slučaj.) — Redki so pri nas slučajji, da bi kar dva farana ležala v enem dnevu na mrtvaškem odru. V ponedeljek 7. t. m. je umrla v starosti 71 let Frančiška Žigonova. 57 let je bivala v Trstu. — Naslednji dan zjutraj je pa umrl naš bivši župan Andrej Lokar. Prejšnji večer je še bil vesel in zdrav. Ob zori je že ležal na mrtvaškem odru. N. p. v m.!

Podraga. — (Tudi mi smo na svetu.) — Odkar je začel izhajati »Novi list«, ni bilo še nikakega glasu o naši ljubljani, toda preprosti kmečki vasici. Sedaj pa, ko zahaja v našo vas že sedem mesecev, bi bilo dobro, da se tudi mi oglasimo v njem. Poljske pridelke so naši kmetje po večini že spravili pod streho. Naši vinogradniki pa so presneto dobre volje; tako ga srkajo ob nedeljah in se sprehajajo od ene kleti do druge, vsi veseli, ker jih je letos Bog oblagodaryl z boljšo letino kot lani. — Ta dobra vinska letina je pa tudi prvi povod, da so se naši zaljubljeni pari pričeli spravljati v zakon, ki je križ z medom namazan. V soboto dne 5. t. m. sta se pri nas poročila Anton Mislej iz št. Vida in Alojzija Lozejeva iz Podrage. Obilo sreče jima želimo! — Pričakujemo v kratkem času še par porok.

Štjak. — (Žalosten dogodek.) — V noči od 13. na 14. t. m. so pili v kleti posestnika Josipa Lapanja v vasici Poljane. Med pitjem je prišlo do nekega prepira, ker je bil posestnik pred kratkim okraden za 500 lir in za orožni list. Prepir je tako žalostno končal, da je obležal mrtev 23-letni fant Franc Čehovin.

Iz goriške okolice.

Rupa pri Mirnu. — (Novi zvonovi. — Opomin.) — Z veseljem pričakujemo tudi mi »Novi list«. Z zanimanjem ga čitamo, zato se tudi mi oglašamo. Marsikaj novega se zgodi pri nas, pa sporočiti nima kdo, ker smo zaposleni s čevljarskim in kmečkim delom. Tukaj smo po večini čevljarji, ki smo zaposleni pri domačih gospodarjih. Dela imamo v izobilju, a obogateli pa še ne bomo, ker zaslužek ni velik. Z letino, hvala Bogu, smo precej zadovoljni; tudi jesenski pridelki kažejo dobro. Pričakali smo tudi nove zvonove, ki se začasno nahajajo še v Mirnu, dokler se hiša božja ne popravi. — Pri nas ne grešimo s plesom, je pa drugih napak dovolj. V našem selu so tudi opravljivke, ki zgublajo zlati čas z obrekovanjem. Odsvetujemo jim to navado. Za prvič naj bo, pa drugič še kaj več.

Podgora. — Roženvensko nedeljo je praznovala Podgora tudi letos dokaj slovesno. Popoldne se je med prijaznim pritrkovanjem in zvonjenjem, razvila procesija, katero je vodil ob asistenci drugih duhovnikov g. župnik Abram. Lepi Marijin kip so spremljala skoro vsa podgorska dekleta in deklice. Podobo roženvenske Marije pa je obdajala truma angelov. Godba, če

tudi malo preživa, je spolnila svojo nalogo. — Čudno, da ni tovarna dala svoje številne godbe? Ne sme se pozabiti, da so bila vsa okna in hiše do načinov lepo ozaljšana. Zlasti dolejni konec, moramo v tem oziru posebno pohvaliti. »Tu so dokazi, da ljudje znajo tu Marijo častiti, kakor malokje!« Med procesijo je vladal vzoren red. Za varstvo so pa skrbeli orožniki, mestni stražniki in policijski agenti.

Iz Gor.

Kobarid. — (Kostišče. — Zakruh.) — Pri Sv. Antonu nad Kobaridom bo zidala vojaška uprava kostnico (ossario) vseh padlih vojakov iz cele doline. Poprej namerjajo podreti staro, obokano in poslikano cerkev (sodni dan), katera se je ravno lani popravila. Načrt namreč zahteva manjšo, z rezanim kamnom sezidano cerkev. Delo je preračunjeno na dva milijona lir. K stroškom za cesto naj bi prispevala občina. — Iz Drežnice so se nekateri zopet peljali v južno Ameriko s trehuhom za kruhom. Drugi iz Kobarida, z Iderskega, z Svinega, iz Sežida in od drugod mislijo tudi na izselitev — tudi ženski svet. Same mlade moči! Srečno! — Pridelkov smo imeli še precej, hvala Bogu!

Tolmin in okolica. — (Vodovod. — Poroka. — Poti. — Novi grobovi.) — Delo pri vodovodu se še naglo razvija. Povsod so že razkopali cesto in stavili cevi, tako da lahko upamo, da bomo vodo že v kratkem imeli. Saj bi bil res že zadnji čas. — V sredo 23. t. m. se je poročila g.čna Mimi Rutarjeva, šivilja, z g. J. Salvanijem, uradnikom. — Pot z glavne ceste na pokopališče je tako slaba, da bi bila res potrebna popravila. — Pretekli četrtek je umrl v Tolminu Josip Oblesčak (p. d. Mikar), ki je bil že delj časa bolan. — V nedeljo pa je umrl Andrej Rutar iz Čadrga. N. v m. p.

Kanal. — Kot vsako leto tako bomo tudi letos imeli dne 5. nov., tedaj pred sv. Martinom svoj semanji dan. Vabimo!

Zatolmin. — (Smrt.) — V petek 18. t. m. je po dolgi in mučni bolezni umrl v najlepši fantovski dobi 25 let Jakob Perdih. Pogreba se je udeležilo mnogo pokojnikovih prijateljev. Naj počiva v miru! Vsa čast nekaterim fantom in dekletom, ki so lajšali rajniku težke ure bolezni. To leto so iz vrst mladih padle že tri žrtve.

Ajba pri Kanalu. — (Prošnja občanov.) — Prosimo gospoda občinskega načelnika v Kanalu, naj poskrbi, da se popravi most čez Idrijo na cesti iz Čedad na Kambreško. Most je zdaj tako slab, da niti s praznim vozom ni mogoče čez. Zgodilo se je, da se je celo konj z nogo vdrl v most. Ta cesta je za naše kraje zelo važna, ker vozimo po njej v Čedad drva in pridelke. To velja za vse vasi v pogorju ob Idriji. To zadevo priporočamo tudi naklonjenosti gospoda prefekta.

Bovec. — Letos so bili poljski pri- delki bolj pičli, zlasti otava je radi suše skoraj popolnoma odpovedala. Letos je že drugo leto, ko imamo le malo krme, radi tega se pa tudi krči živina v hlevu. Vrh tega je veliko travnikov postalo popolnoma nerodo- vitnih, prizadeti bodo morali oddati zadnji rep iz hleva. — Dosti najboljših moči je zapustilo dom; eni so šli čez lužo, drugi pa v druge kraje. Doma je ostala le drobljad in suhljad, krepe- ke veje so zginile. Tudi dekleta so z lastovicami vred odšla v južne kraje. — Do sedaj še vedno gazimo po uli- cah razsvetljenih z leščerbami. Včasih pride tudi luna na pomoč, pa upamo da je to zadnja zima ter da se bo tudi pri nas ne preveč nova iznajdba — elek- trika — končno udomačila. Če ne o božiču pa za veliko noč bo tudi pri nas svetila ta luč. Takrat se pa hočemo odškodovati za vse temne noči. Cer- kveno oskrbnništvo v Bovecu se najto- pleje zahvaljuje možem in fantom, zlasti pa nabirateljici, bivajočim v Buenos Airesu za poslani znesek 272 lir za župno cerkev. Bog plačaj! Ob tej priliki prosi tudi druge domačine, bivajoče v tujini, da bi se spomnili domačega patrona. Saj jim bo on pa na drugi dačin povrnil. Ura cerkvene- ga stolpa nam že bije, sedaj se pri- pravlja notranja razsvetljava cerkve.

Sv. Lucija. — (Nove orgle. — Vahtni semenj. — Prerani grob. — Naborniki.) — V ne- deljo 27. t. m. se bodo v naši farni cerkvi prvič oglasile težko pričakova- ne orgle. Isti dan popoldne bodo slo- vesno blagoslovljene. Vsa čast tistim, ki so pomagali s prostovoljnim pri- spevkom, da smo dobili tako lepe in velike orgle.

Drugo nedeljo 3. nov. bo pri nas običajni »vahtni semenj«, ki je bil navadno zelo živahen. Želeti bi bilo, da bi prišli le oni trgovci, ki imajo res dobro blago, da bi ne bilo onega godrnjanja kupcev, kakor žalibog prej vsaki semenj. Špekulantom z raz- ličnimi sleparskimi igrami naj bi pa kratkomalo ne dali prostora.

14. t. m. je odpeljal »Zeleni križ« v bolnišnico v Gorico 20 letnega mlade- niča Kovačiča Franca iz Bače pri Sv. Luciji. Radi prehlada je imel hudo vročinsko bolezen, kateri je nepriča- kovano podlegel. Pokojnik je bil vse- skozi miroljuben, delaven in zaveden fant in so ga vsi radi imeli. Naj mu bo Bog milostljiv sodnik! Žalujemo staršem naše iskreno sožalje!

Tukajšnji fantje naborniki in tudi oni iz drugih vasi občine so se ob na- boru precej dostojno obnašali, neka- teri prav vzgledno. Tako je prav! Ne pa ono divje kričanje, šemljenje in pijančevanje, ki ni za olikanega fanta.

Dol — Otlica. — (Družinsko slavje — in še kaj.) — Iz vseh vasi dežele prihajajo poročila v naš priljubljeni »Novi list«, samo iz Dola- Otlice ni nobenega. Ker nam je g. urednik dal zagotovilo, da se smemo oglasiti, hočemo malo povedati, kako živimo.

19. m. m. je obhajala družina Vid- marjeva desetletnico posvetitve presv.

Srcu Jezusovemu. Izredno lep prizor je bil, ko se je zbrala vsa družina pri angelski mizi, spominjajoč se dveh umrlih članov in onih štirih, ki so v daljni Ameriki. Po sv. opravilu se je podala vsa družina v domačo hišo, kjer je bila ob navzočnosti č. g. mi- sijonarja Klančnika slovesna obnovi- tev posvetitve, katero je poveljeval zbor tamburic, ki je kaj ljubko spremljal vso slovesnost. Družine z Dola, Otlice, ali ni to posnemanja vredno? — Ker je bila naša cerkev že v skraj- no slabem stanju, so se odločili naši dobri farani in sklenili, da jo hočejo popraviti in olepšati. To so tudi storili po svojih močeh. Samo tista čudna zvezda, ki je naslikana v kaj čudnih marvičnih barvah, ne dela posebnega okrasja hiši božji.

Nagle smrti je umrl Andrej Kra- pež; sredi dela ga je poklical Sodnik na račun. Pogreb dragega pokojnika se je vršil v Podkraju. Družini naše sožalje!

Šentviška gora. — Pred 14. dnevi so našli v Idriji utopljenega Tomaža Črva. Imel je komaj devetnajst let. Fant ni poprej kazal kakih znakov sla- boumnja. Kako je prišlo do tega žalostnega slučaja, se ne ve.

Drežnica. Ganljivo slovesnost smo obhajali preteklo nedeljo. Prvič je pristopilo k mizi Gospodovi 45 otrok; lepo je bilo slišati, ko so med sv. ma- šo sami otroci peli in molili, še lepši so bili krasni govori otrokom in vsem pričujočim. Daj Bog, da ostanejo sklepi in obljube trajni! — Poljske pridelke smo spravili in smo hvala Bogu zadovoljni.

Obloke. — Kakor je že znano smo letos popravili cerkveni zvonik. Ves potreben denar je ljudstvo požrtvo- valno nabralo in delo je šlo hitro od rok. Delo sta zadovoljivo izvršila g. Bravničar iz Tolmina in g. Golja s Kneže. — Pretekli mesec smo dobili vojnoodškodninske zvonove. Blago- slovili so se že v livarni Vittorio Ve- neto — De Poli. Imajo zelo lepo obli- ko. Obesili smo jih dne 17. t. m. — Ze- lo potrebno bi bilo, da bi se prebelila cerkev in uredilo pokopališče. Tudi cesta iz Hudajužne v Obloke potrebu- je novega cestarja.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Strašna nesreča. — Iz Mari- bora je prišlo poročilo o strašni ne- sreči, ki se je pripetila v soboto 11. t. m. ob 10. uri zvečer in katere žrtev je postala poleg treh Mariborčanov tudi naša rojakinja 48 letna gospa Anica Pirnatova. Pokojna je soproga prof. Maksa, enega prvih profesorjev bivše realke in sestra tuk. trgovca g. Pavleta Lapajne. Do grozne nesreče, kakor- šne Maribor že davno ne pomni, je prišlo na sledeči način: Ob omenjeni uri je privozil na državni most nad Dravo osebni avto, katerega je vodil lastnik trgovec Vrbanc. Vo- zil je z brzino 80 km na uro. Na sredi- ni mosta počil pnevmatika in avto je zdrknil na desno stran mosta, nato zo- pet nazaj na levo. Šofer je zgubil

oblast nad avtom in le ta je z grozno silo udaril ob železne ograje mosta. G. e Pirnatova in Cerkovnikova sta bliskoma zleteli čez ograjo v 21 m globok prepad, kjer sta ostali na me- stu mrtvi in nepopisno razdejani. Šofer in soproga Cerkovnikove sta pa ostala na razbitem avtu in sta bila težko ranjena prepeljana v bolnišni- co, kjer sta kmalu nato umrla.

Vrnitev. — V zadnji številki smo poročali o odhodu naših fantov v Belgijo. Trije med njimi so bili za- vrnjeni in se jim ni dovolil prehod preko meje z razlogom, ker so stro- kovno izučeni v raznih delih. Pro- simo pa merodajne gospode, da take in podobne zadržke javijo priglašencem pravočasno, ne pa še- le ob odhodu, kar povzroča že itak revnim fantom par sto lir stroškov. Ta slučaj pa naj si vsi naši in oko- liški fantje, ki se v zadnjem času tako številno pripravljajo za odhod, ne- koliko premislijo in spoznali bodo, da tujina grabi in izmozgava le naše telesne moči, ljudi, ki bi bili zmogni boljšega kruha — pa se otesa.

Semenj. — Semenj sv. Terezije je bil dobro obiskan, kramarije obilo, kmetskih pridelkov malenkost, živine 10 glav.

Poroče. — Poročil se je pismo- nša Feliks Čuk z Anico Bezeljakovo s Črnega vrha in Jakob Jurjavčič, ru- dar, z Valetino Poženelovo. Obilo sreče.

Nov grob. — Umrla je 48 letna Antonija Podgornikova, vdova gozd. čuvaja. N. v. m. p.!

Sp. Idrija. — (Tečaj. — Semenj. — Električna. — Beg z doma. — Most.) — Tečaj za umetno veze- nje se je zaključil z iskrenim zado- voljstvom vseh udeleženk, ki se zato g. čni Demšarjevi toplo zahvaljujejo. Semenj na rožnvenški ponedeljek je bil radi slabega vremena precej pi- člo obiskan. Prignanih je bilo 20 glav živine. — Napredujemo pa tudi pri nas! Do sedaj smo imeli rud. električ- no centralo, s katero pa nismo bili vaščani nič bolj »svetli«, ker gre ves tok v Idrijo. Iz te zagate nas je rešil podjeten idrijski rudar Franc Čar, ki je zgradil električno centralo in žago. V nedeljo 13. t. m. je na centrali prvič zagorela električna luč. Do pozne je- seni, upamo, da bodo tudi naše »smrd- livke« zamenjane s to novostjo. Do- bili jo bomo baje tudi v cerkev, samo če bo že itak obremenjena cerkvena uprava to zmogla. Potrebno bi bilo, da župljani za izvedbo tega načrta nekaj prispevamo. — V soboto 12. t. m. je zopet odšlo 7 fantov v Belgijo in precej se jih še odpravlja. — Dela pri novem velikem mostu gredo h koncu. Najbrž bo že 28. t. m. odprt. Delo je izvršeno solidno, močno in lepo, tako da je v kras vasi.

Ledine. — Pri gradnji ceste v Špe- hovi grapi je močno poškodovalo ro- ko 19 letnemu Ivanu Vončini iz Idri- je. Prepeljan je bil k zdravniku, ki mu je zašil razmesarjeno roko.

Vrsnik. — Poročil se je F. Bernik, idrijski rudar s Frančiško Kavčičevo, hčerko posestnika. Bog daj srečo!

Poglejmo na krščanski vzhod!

En hlev in en pastir.

Zborovanje za zedinjenje cerkva v Pragi, ki se je pričelo 11. avgusta in je trajalo par dni, je končalo z velikimi upi.

Sv. oče je ob začetku zborovanja poslal praškemu nadškofu Kordaču prelepo pismo. V njem pravi:

»Nj. Em. kardinal Sincero Nas je opozoril, da se bo v najkrajšem času v prekrasnem mestu Tvoje škofijske prestolnice vršil pod Tvojim predstvom na pobudo tajništva družbe sv. Cirila in Metoda kongres za vzhodna vprašanja. Naša navada je, da damo tem zborovanjem, ki so se že parkrat vršila na Velehradu in potem v Ljubljani in Chicagu, premišljeno in z veseljem srce Svoje odobrenje, ne le zato, ker preko njih zamorejo vsi katoličani natančno spoznati koliko do brega in prelepega ima v sebi krščanski vzhod, marveč tudi zato, da spoznamo, kakšni so vzroki in pripravna sredstva da ločene brate zopet privabimo v naročje matere Cerkve...«

Nato papež nadaljuje, da je pomenljivo, ker zborujejo ravno ob tisočletnici sv. Vavilava ter upa, da se bo zborovanje vršilo z uspehom in posledelju svoj apostolski blagoslov.

Treba je poudariti dvoje misli, ki jih je Vatikan sam neprikrito izrazil. Ciril - metodijska ideja o združitvi vzhodnih cerkva z rimsko cerkvijo je vzniknila na Velehradu, na slovanskih tleh. Oče te širokozasnovane misli, ki utegne celo politično cerkveno zgradbo vzhodne Evrope preosnovati, je olomuški nadškof Antonin Ciril Stojan. Iz te ideje se je razvil Apostolat sv. Cirila in Metoda, ki dela in moli za združenje po vseh deželah; celo Nemci ga imajo. Sv. stolica je spoznala, kako ogromnega pomena je to delo za Cerkev. Zato je to gibanje, ki je izključno slovanskega izvora, podredila kongregaciji za vzhodno cerkev. Torišče temu gibanju so pa prav slovanske katoliške dežele, ki mejijo s slovanskimi pravoslavnimi kraji. Delo rodi že lepe uspehe. Vatikan je s svoje znano velikopotezno spretnostjo uvidel, da je božja previdnost do ločila vzhod Evrope za važne naloge pri zedinjenju cerkva.

II. vsesrsko zborovanje brezbožnikov.

se je vršilo sredi junija t. l. v Moskvi. Najprej so ugotovili, da je v teku dveh let članstvo Zveze brezbožnikov narastlo od 200.000 na 450.000. Nastopili so boljševiški voditelji. Buharin je govoril o dobi obnovljenja in o protiverskem boju, o protiverskem delu ministrstva za prosveto, o higijeni in boju proti veri. Znani predsednik Zveze brezbožnikov, Jarošlavskij, je očrtal dosedanje delo zveze in naloge za bodočnost. Buharin je govoril: »Če bi imeli pri nas le dva, tri vernike, ne bi bilo težko. Nesreča je v tem, da na enega delavnega brezbožnika pridejo stotine prepričanih vernikov. Zato je

naša naloga: ne pritiskati, ampak prepričevati!« — Znano pa je, da boljševiki že danes vsako versko gibanje surovo pritiskajo. Buharin je hotel le reči, da je proti temu, da bi se začelo odprto preganjanje krščanskih množic.

Delegat Buharcev pa je bil drugega mnenja. »Ni mogoče se bojevati proti verskemu strupu, če ne bomo dovolj močno udarili po cerkvah. Mi smo za popolno uničenje vere, kot nas je Lenin učil.« Toda ni prodrli. Voditelji so že spoznali, da s preganjanjem nič ne opravijo; veri mnogo bolj nevarni so agitatorji, ki mirno prihajajo med kmete in jim pod plaščem neke lažne ve »znanstvenosti« razlagajo, da ni Boga ne duše, da je človek le brihtna žival.

Brezbožniki so na zborovanju sklenili načrt za petletno delo: Naskočimo vero vasil! Število visokih šol za protiverski boj, ki jih je zdaj 40, se mora zvišati na par sto! Vzgojimo trume agitatorjev za pobijanje vere! Navzoči komisar (minister) za prosveto je obljubil, da bo vlada brezbožnike pri njih delu na vse moči podpirala.

Tako boljševizem z nekim zagrizenim fanatizmom skuša zastrupiti verno dušo ruskega naroda. Boljševizem se je pokazal za najbolj surovega in divjega preganjavca vere in cerkve.

Rusko ljudstvo brani svoje otroke.

V decemberski številki boljševiškega lista »Revolucija i kultura« (Moskva 1928., št. 23-24) čitamo članek z naslovom: »Brezverska ali protiverska vzgoja«, ki pravi:

Kakšne sadove je rodila sovjetska šola? Ali si vzgajamo bojevit materialističen naraščaj brezbožnikov?

V Moskvi smo preiskali deset sedemrazrednih šol Sokolnikovovega predmestja in smo našli, da je od 100 otrok 40 vernih, v Samoskvoreckem predmestju pa 50. »Vzorna komunistična šola« pa je imela jeseni 1928. celo 92% vernih otrok! Ali si je mogoče misliti za nas slabša dejstva?

V Permu ima 70% otrok doma iko-ne (svete podobe), 28% jih moli, 27% jih obiskuje cerkev, 18% jih prejema obhajilo, 38% jih dobiva doma verski pouk od duhovnikov. In da te trditve še podpričamo, naj povemo, da se otroci pogosto še krščujejo. Ta dejstva je mogoče povsod opazovati.

Šolarji se zelo zanimajo za verska vprašanja. Tako n. pr. piše mala pionirka (članica boljševiške zveze za otroke): »Kot pionirka ne verujem v predsodke; meni ni nič mar, ali je Bog ali ga ni.« In vendar, tudi če se zdi, da je dosedaj vse dobro šlo, kar pristavlja: »In vendar čutim v svojem srcu, da imamo Boga, in bom to vedno čutila.« — In to piše naša pionirka! Kaj pa naj potem pričakujemo od »nestrankarskih« otrok? »Nestrankarski« šolarji pišejo v svojih nalogah: »Verujem v Boga, moja duša hrepeni po ra-

ju,« ali pa: »Verujem samo v dušo. V raj ali pekel verjamem bolj slabo.«

In take reči se godijo v šolah, kjer so vsi učitelji prepričani in delavni brezbožniki! Sistem brezverske vzgoje je tu doživel popoln neuspeh.

Verni krogi zdaj javno priznavajo, da je njih glavna opora pri obdelovanju otroških duš — žena. Tako je n. pr. zbor pravoslavne duhovščine ustjuškega okrožja sklenil: »Verska čuvstva naj se mladini vcepljajo s pomočjo žene, matere, ki je verski propagandi bolj dostopna. Mnogi šolarji tožijo, da jih starši tepejo, če ne izvršujejo verskih predpisov. Žene jih doma silijo poklekniti, moliti in se učiti molitev na pamet. In v Moskvi se je zgodilo, da so cele skupine staršev najele duhovnike ali redovnice za poučevanje veronauka. Sploh družina oddaja šoli otroke, ki so že prepojeni z verskim duhom.

Pristaši verskih ločin pa sploh ne pošiljajo otrok v šolo, če pa jih pošljejo, jim strogo zabijajo, da se razen računstva in ruščine ne smejo nič učiti! Prepovedujejo jim, peti v šoli revolucionarne pesmi, ali pa vsaj, da morajo iz boljševiške himne izpustiti besede: »Nihče nam ne bo prinesel odrešenja, ne Bog ne car ne junak...«

Verniki tudi ustanavljajo tajne verske šole po vsej državi. Krščanski strup je še globoko v ljudstvu.

Tako piše Kosticin, odličen boljševiški poglavar. Ali nam te njegove srđite besede ne kažejo, kako verno rusko ljudstvo junaško brani svoje otroke pred brezbožnostjo? Slovanska duša Rusije hoče svobode, hoče svobodno k Bogu in zato je boljševiška preganjanja ne bodo skvarila in uničila.

Katoličani v Rusiji.

Divja protiverska gonja boljševikov je naperjena proti vsem veram in je zadela tudi katoličane. Katoliški duhovščini nalagajo silno visoke davke; če jih duhovnik ne plača, ga tirajo pred sodišče radi »gospodarskega protirevolucionarnega delovanja«. Letos so boljševiki zaprli več katoliških cerkva, med njimi kapelo v Leningradu. V Odesi so zaprli tajno katoliško šolo in nje voditelje postavili pred sodišče.

Po poročilih škofa D'Herbignyja, ki je l. 1927. potoval po Rusiji in ima stalne zveze s tamošnjimi katoličani, je v ujetniških taboriščih na Soloveckih otokih 18 katoliških duhovnov in nad 200 lajkov, ki jih je boljševiška vlada pregnala tja radi katoliškega delovanja. Ti ruski možje so pravi mučeniki za sv. vero. Delati morajo v rudnikih, v strašnem mrazu, ki doseže tudi 50 stopinj pod ničlo in zelo trpijo, ker nimajo tople obleke in ker je hrana slaba. Obleke, ki so jim jo poslali, niso prejeli. Na Soloveckih otokih je zaprtih tudi 12 pravoslavnih škofov in mnogo pravoslavnih duhovnikov. Vsi živijo v skupni bratski ljubezni, si pomagajo med seboj in vda-

no trpijo, z upanjem, da bo iz teh muk vstala nova krščanska Rusija.

Sv. stolica in boljševiki.

Sovjetska republika je v zadnjih letih večkrat potipala pri Vatikanu, ali bi mogla doseči, da jo sv. stolica prizna. Letos po veliki noči je sv. stolica, kot poroča »Osservatore Romano«, po resnem preudarku odklonila priznati boljševiški režim, ki je po svojih glavnih načelih in po svojem delu sovražen krščanstvu. List pravi, da so vse vesti o pogajanjih za sporazum

med boljševiško vlado in katoliško cerkvijo prazne. Pri tem spominja na nepretrgana preganjanja, katera so spet začela ruske katoličane na letošnjo veliko noč. Boljševiki so pred par tedni izgnali 82-letnega katoliškega škofa v Vladivostoku Slivovskega. V Moskvi so brez vzroka in sodbe zaprli enega izmed dveh tam bivajočih katoliških duhovnov. Samo v Podolju so v teku marca 1929. zaprli 14 katoliških duhovnikov in to se godi po vsej sovjetski državni zvezi. Sv. stolica moli za številne katoliške in pravoslavne žrtve boljševizma.

Kaj se sliši po svetu.

Muzej »glasov«.

V Parizu imajo svojevrsten muzej, »muzej človeških glasov«. V tem muzeju hranijo nad 6000 gramofonskih plošč; na katere so vjeli glasove raznih govornikov in znamenitih mož. Maršal Foch se je do zadnjega branil priti v ta muzej. Starega Clemenceaua pa upajo, da bodo pregovorili, naj odda svoj »glas« v muzej.

Vzrok meščanske vojne.

Na otoku Ambrym v skupini Novih Hebridov v Tihem oceanu je izbruhnilo divje klanje med domačimi plemeni. Vzrok je pa izbruh enega ognjenika. Lava je skoraj vse pokončala. Misijonske ladje so rešile prebivalce na sosedne otoke. Ko so se vrnili domov, so pa plemena zvrčala krivdo drugo na drugo, češ, da so se bogovi na tisto jezili. Več škode in mrtvih je radi vojne kot pa radi vulkanovega izbruha.

»Rajski mir«.

Nemško mesto Essen v Porurju se lahko postavi, da je eno izmed evropskih mest, kjer je največ trušča. Saj ima nič manj ko 34 železniških postaj. To je brlžganja in zvižganja, da bi bilo primerno prav za tiste, ki imajo slabe živce. Lansko leto sta v Essenu

železnica in tramvaj prepeljala 90 milijonov potnikov.

London — Belgija.

Po zadnjem ljudskem štetju ima London 7.805.870 prebivalcev. Angleška prestolnica ima torej komaj 70.000 prebivalcev manj kot celo belgijsko kraljestvo. Je pa tudi življenje kot v kaki državi. Samo lansko leto je radi cestnih nesreč zgubilo življenje 49.105 oseb. Več kot v kaki veliki bitki!

Svoje vrste blagajna.

Na španskem otoku Malorci v Sredozemskem morju je umrl oni dan neki grbavec. Ko so ga pokopavali, so pogrebci opazili, da je njegova grba nekam čudno mehka. Pogledajo in se prepričajo, da je grba umetno iz usnja napravljena. V njej je pa bilo skritih 10.000 dolarjev v bankovcih.

Fant ali dekle?

Evgen Proserpio v vasi Meda blizu mesta Desio v Gornji Italiji ni dobil vpoklica k naboru. Gre na županstvo in se temu čudi. Toda tam mu povedo, da Evgena Proserpia sploh ni, pač pa da biva v Medu 19-letno dekle Evgenija Proserpio. Mladenič je šel domov in premišlja ali je fant ali dekle. Uradni »šimelj« pa že ve svojo.

ziranih oseb. Včasih so imeli ogleduh, čeprav redko, srečo.

Usodni papirčki in sprehodi.

V zapiskih »Ohrane« se bere, kako je vohun z dobrim nosom izvohal tajno tiskarno. Hodil je za človekom, ki se mu je zdel sumljiv. Na nekem skrivnem kraju vrže zasledovanec od sebe nekaj zmečkanih papirčkov. Vohun jih brž pobere in nese na policijo, kjer so sestavili iz papirčkov pismo, ki je izdalo celo protidržavno družbo.

Drugi slučaj: V nekem parku je padel vohun v oči mlad delavec, ki se je stalno hodil sprehajati in je globoko vdihaval zrak. Vohun je brž zavohal, da delavec hodi na sprehod, ker potrebuje dosti zraku. Zrak vdihava, ker ima opraviti v kaki kemični tovarni s slabim zrakom. Na podlagi teh sklepov je »Ohrana« res odkrila skrivno tovarno za razstrelivo.

Dvojna igra.

Več uspehov kot »zunanje opazovanje« je prinesla Ohrani »tajna agentura«. Carska policija je namreč pošiljala svoje plačance med protidržavne elemente, da so tam izzivali, skupno delovali in celo vodilna revolucionarna mesta zavzemali. Seveda so plačanci igrali dvojno igro: na videz so bili goreči revolucionarji, v resnici pa plačani Ohranini vohuni!

Najbolj znana vohunka te vrste je bila študentka Sučenkova. Dosti socialnih revolucionarjev je padlo z njeno pomočjo policiji v roke. Dekle si je pa pri revolucionarjih pridobilo celo zaupanje za najbolj tajne načrte. Določili so jo kar za glavno atentatorko na policijskega ministra Kurlova. Ona sprejme nalogo, da bo vrgla nanj bombo, istočasno pa je hitela h Kurlovu vse povedat. Zmenila sta se, naj res zaluča bombo, a prazno, obenem naj pa da znamenje, kod so razmeščeni revolucionarji, ki naj ji pri atentatu pomagajo. Na ta način je bila cela družba izdana.

Sučenkovi so izdani revolucionarji prisegli smrt. A zvito dekle, ki si je prislužilo že dokaj carskih rubljev, se je vselej izmotalo iz nastavljenih mrež. Nazadnje pa je le iz strahu pred maščevanjem zblaznela in spila strup.

Trojna igra.

Včasih pa policiji tudi ta »tajna agentura« ali dvojna igra njenih plačancev ni prinesla uspeha. Da se je rešila zelo vztrajnih in premetenih nasprotnikov, se je morala poslužiti celo trojne igre.

Neko spomlad je »Ohrana« zvedela nekaj o atentatu na carja. Revolucionar Zletov s tovariši je bil določen, naj gre preoblečen v izvoščeka pred carjevo zimsko palačo v Petrograd in naj si natančno zapomni, kdaj gre car ven. Drugi revolucionarji so, oblečeni v potepuhe, elegantne gospode in dame, tramvajske izvoščeke in podobno, imeli pa nalogo streljati na carja. Zletov se je vsak dan postavil s svojim vozom na trg pred palačo. Od vhoda palače je bil v zvezi z nekim židom zlatarjem onkraj ceste, ki naj bi brž telefoniral o carjevem izhodu v revolucionarni glavni stan. Ni pa vedel Zletov, da je stari žid, njegov revolucionarni drug, tudi agent Ohrane, ki je ves načrt izdal generalu Kurlovu. Ohrana po svoji strani, kljub dobremu židovemu nosu, ni mogla zvedeti, kako daleč je zarota razpletena. Računala je, čeprav se Zletova iznebi, bo pa kdo drugi, morda kak tramvajski izvošček, ki slučajno mimo privozi, a je v resnici član zarote, izpeljal atentat do konca. Carju pa je bilo treba rešiti življenje na vsak način.

Ni preostajalo drugega kot da se je Kurlov odločil — pomagati zarotnikom. Pisal jim je odkrito, da ve natančno, kdo je izvošček Zletov in kaj nameravajo on in tovariši, a ker ne ve, kako daleč je mreža zarote razpletena, predlaga, naj zarotniki svoj načrt opuste, on pa preskrbi glavnim krivcem denar in potne liste za inozemstvo.

Naslednji dan je Zletov prišel na policijsko ministrstvo po potne liste...

Carska »Ohrana«

V vseh državah Evrope je bila že davno pred vojno močno razvita politična policija. Najbolj se je izpopolnila na Ruskem »Ohrana«, tajna politična policija, ki je imela kot povsod drugod nalogo nadzorovati in loviti državi nevarne osebe. Politično policijo je ustanovil že Peter Veliki. V 19. stoletju pa se je ustanovil takozvani »tretji oddelek« zunanjega ministrstva, iz katerega se je razvila »Ohrana«.

Glavni njen namen je bila borba proti nasprotnikom carskega režima. Služba »Ohrane« se je delila v »zunanje opazovanje« in v »notranjo agenturo«. »Zunanje opazovanje« je obstajalo v nadziranju vseh sumljivih oseb. Šef »Ohrane« je vsak mesec sestavil seznam takih državljanov, ki so jih celo do stranišča in zakonske postelje nadzirali tajni carski vohuni. Ti so si zapisali in poročali dnevno svojim šefom o vseh potankostih nad-

Za umnega gospodarja.

Trg kmečkih pridelkov.

TRST, 21. okt.:

Grozdja je vedno manj na trgu. Cena mu je od 120 — 240.

Češplje: 120 — 130.

Jabolka: 170 — 280.

Smokve: 90 — 100.

Kostanj: domači okoli 80, pristni italijanski 120.

Paradižniki: 100 — 105.

Pižol v stročju: Iz Istre ga ni, goriški 220 — 240.

Krompir istrski: 50.

GORICA, 23. okt.:

Grozdje: rebuli je cena poskočila na 180 — 220, črno (izabela) 130.

Hruške: drobne vahtence 100 — 120, debele in lepe so po 200 — 300.

Jabolka: (iz Reške doline) 110 — 200. Žalibog so vsa jabolka zelo otolčena, ker jih še vedno klatijo, in pa prav nič sortirana. Najžlahtnejše vrste so pomešane z malovrednimi. Breskev, češpelj in smokve ni skoro nobenih.

Kostanja je mnogo. Drobni 50 — 70, maron 100 — 110. V Benečiji (čečadski) je kostanjeva letina zelo dobra.

Krompir gre po 35 — 40.

Zelenjava: Repa 15 — 20, kapusne glave 30 — 40, vrzote 40 — 50, solata endivja 60 — 80, špinata 40 — 50, paradižniki 100.

Umetna gnojila in trte.

Tudi trta potrebuje hrane, če hočemo, da nam bo dajala obilo sladkega grozdja.

Navadno gnoje naši vinogradniki svoje vinograde vsako tretje leto s hlevskim gnojem. Večkrat pa je to gnojenje prepičlo, ker nam primanjkuje gnoj za njive, večkrat pa leže vinogradi v tako strmi legi, da je spravljanje gnoja v nje zelo zamudno in trudapolno. V tem slučaju je umetno gnojenje z umetnimi gnojili.

Naši kmetovalci vedo, da razločimo predvsem trojno vrsto umetnih gnojil: prva vsebuje dušik, druga fosforovo kislino, tretja pa kalij. Vse te tri snovi so zemlji potrebne, in jih morajo vsrkavati trtne korenine, če hočemo, da se bo trta bujno razvijala in dala lep pridelek.

Dušik vpliva pri trti predvsem na dolgost poganjkov ter na obilico listov. Fosforova kislina in kalij vplivata na zdravje in jedrnatost lesa in listov ter na debelost jagod in njih sladkost.

Dušika je v naših zemljah redno premalo. Isto velja tudi za fosforovo kislino. Kalija je v naših ilovnatih in lapornatih zemljah navadno dovolj in zato ni ravno nujno take zemlje gnojiti s kalijevim umetnim gnojilom; vendar pa trta obilo poplača tudi kalijevo umetno gnojilo, radi česar priporočamo gnojenje tudi s tem gnojilom vsaj v mali meri. Na vsak način pa moramo trtam gnojiti s ka-

lijem povsod tam, kjer ne raste trta na ilovnatih, oziroma lapornatih tleh.

Torej bomo gnojili trti redno in obilno z dušikom in fosforovo kislino, s kalijem pa obilo samo na neliapornatih tleh; na lapornatih in ilovnatih v manjši meri.

Dušičnih umetnih gnojil poznamo celo vrsto (čilski soliter, apneni nitrat, žveplenokisli nitrat, amonijev nitrat, žveplenokisli amonijak, apneni cijanamid itd.), a naš kmetovalec naj se v prvi vrsti drži obeh najbolj znanih, to sta čilski soliter in žveplenokisli amonijak (amonijev sulfat). S čilskim solitrom gnojimo trtam od marca do maja in to dvakrat. Na vsakih 10 trt, vzamemo vsakokrat po četrt kg čilskega solitra, katerega dobro zdrobimo in raztrosimo okoli njih. Najboljše je, če trosimo čilski soliter neposredno pred dežjem, ker se potem kmalu raztopi in pride h koreninam. Namesto čilskega solitra vzamemo kot dušičnato umetno gnojilo žveplenokisli amonijak, in sicer na vsakih 10 trt po pol kg. To gnojilo enakomerno raztrosimo okoli trt.

Za gnojenje trtam s fosforovo kislino prideta v poštev dve umetni gnojili: superfosfat in Thomasova žlindra. S superfosfatom gnojimo spomladi, z žlindro v jeseni. Za težke, bolj vlažne lege kakor tudi za ilovico je vedno boljša žlindra, za lažje, peškovite zemlje pa superfosfat. Na vsakih 10 trt vzamemo 2 kg žlindre ali pa ravnolično sepefosfata, katerega potrosimo okoli trt.

S kalijevo soljo gnojimo ravnolično kot s superfosfatom, na vsakih 10 trt v vinogradu pa vzamemo do pol kg 40% kalijeve soli.

Pri trošenju umetnih gnojil okoli trt ne smemo pozabiti, da nimajo trte v bližini stebela (štora) nobenih takih korenin, ki bi lahko srkale hrano. To lahko srkajo le tanke koreninice, ki so najbolj oddaljene od stebela. Zato nima nobenega smisla, oziroma je zametavanje denarja, trositi gnojilo prav blizu stebela. Gnojilo naj bo raztrošeno vsaj dobro ped od trt. V vinogradih, kjer rastejo trte v 1.30 m oddaljenih vrstah je gnojenje prav lahko, ker potrosimo gnojilo po sredi med obema vrstama.

Gospodinje!

Predno kupite kakršnokoli blago, obiščite mojo trgovino, kjer dobite: Frštanj tiskan po L 1.95; flanela barvana 70 cm visoka po L 2.50; volnen mušlin 90 cm visok po L 9.90; madapolam 75 cm po L 1.95; platno za rjuhe 150 cm po L 4.50; trliš 120 cm po L 5.50; borgo Coromans po L 2.90. Ugodna prilika: sivi zefir 80 cm po L 2.90; laneno platno 80 cm po L 5.90; saten 120 cm po L 3.90.

Odeje, preproge, volnena ogrinjala, srajce, spodnje hlače, nogavice itd. itd. po zelo prijemnih cenah.

MARIJA ACCERBONI,

TRST — via Genova 21 — TRST

ZDRAVNIK

Dr. Gresic Adalberto
sin po domače **mladi**

sprejema vedno v svojem
ambulatoriju

v GORICI,

na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/I.
nad lekarno Cristofaletti.

Samo

ALL' ECONOMIA FAMILIARE

Trst - Piazza Ponterosso N. 5

boste radi vedno novih prihodov kupili po NIZKIH
CENAH prvovrstno in izbrano blago. Nekateri cene.

Lawn Tennis	od Lit. 2.30 naprej
Frštanj za halje	1.90 "
" dvojno lice	3.90 "
" za srajce	2.70 "
" za srajce križan	3.70 "
" rdeč in moder, križan	3.70 "
Zamet fantazija za halje	6.50 "
Plavina "Rè dei blù"	3.90 "
Volneno blago za suknje 150 c	18.50 "
Mušlin, volnen vseh barv	10.50 "
Volneno blago za moške obleke	29.50 "
Pullower	18.50 "
Tople otroške majice	3.90 "
Jajčna koža (pelle ovo)	2.85 "
Platno Madonna	2.50 "
" za rjuhe 150 c	4.50 "
Površniki (ugodna prilika)	75. — "
Prtina bela in barvana	4.50 "
Saten črni, dvojna širokost	3.90 "
" barvan	3.50 "

VELIKA IZBERA nogavic za moške, ženske in otroke
odej, pokrival, blazin, žepnih, trt, lanenega platna
poljubne širokosti, čipk, vezanin, itd. itd.
Proučite naše cene in prepričani boste
da ni nižjih v Trstu.

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA

TRST - Corso Garibaldi 35

Pozor na cene!

pri tvrdki

S. LEVI

TRST - via S. Lazzaro št. 9 - TRIESTE

Vedno novi dohodi po najugodnejših cenah.

Frštanji,	od L. 1.80 naprej
Lawn tennis v vseh barvah	po " 2.40
" črtan	po " 2.70
Frštanj za srajce	od " 3.30 "
Flanela težka	po " 5.50
Volneno blago za obleke	od " 5.50 "
Zamet za obleke	" " 5.50 "
" za moške hlače	" " 7. — "
Podvleke svilene	" " 3. — "
Blago za zimske suknje 140 c	" " 12. — "
Cajh za hlače	po " 6. — "
Blago za hlače	po " 11. — "
Moške nogavice	po " 1.50 "

Ženske nogavice močne na prav in narobe.
Veliki popusti na bombaževini (kotoninah) za
srajce in za rjuhe. - Velika zaloga maj za otroke
in otroških spodnjih hlač, nogavic, i. t. d.

Vsa gnojila, razen čilskega solitra morajo priti v zemljo, zato bo umetna gnojila v vinogradu najbolje uporabil tisti, ki bo postopal tako: V jeseni, v novembru bi morali biti vsi vinogradi okopani, zemlja pa bi morala ostati, kot je bila razkopana, četudi v velikih grudah. Vrhu grud raztrosimo takoj Thomasovo žlindro, februarja meseca pa žveplenokisli amonijak in kalijevo sol ter superfosfat, če nismo gnojili z žlindro. Spomladi vinograd narahlo okoplamo, s čemur spravimo gnojilo v zemljo in pri tem uničimo tudi marsikateri plevel. Kdor bi hotel gnojiti s čilskim solitrom, bi v jeseni raztrosil žlindro in kalijevo sol, spomladi pa potem čilski soliter, kot je zgoraj rečeno.

Še na eno stvar ne smemo pozabiti pri gnojenju vinogradov z umetnimi gnojili, in sicer na lastnost umetnih gnojil, da delajo zemljo težko, skorjasto. V tako zemljo nima zrak lahkega dostopa. Hlevski gnoj namreč tudi rahlja zemljo, če pa hlevskega gnoja ni, potem je treba za rahljanje poskrbeti na drug način. Zato bi bilo potrebno v vinogradu najprej na kratko zrezati — peč na dolgo — in potem podkopati vse one poganjke, katere odrežemo od trt pri obrezovanju (rožje). Na ta način bi bilo dovolj poskrbljeno za prezračenje zemlje in bi lahko potem gnojili vse vinograde v strmih legah samo z umetnimi gnojili. Gnojiti pa je treba vsaj vsako tretje leto.

„Družina“ je izšla!

Nove postave.

Pravica do užitka. (Usufrutto.)

Kdor ima pravico do užitka stvari, ki je lastnina drugega, jo lahko uživa ravno tako kot lastnik; užitar pa mora stvar ohraniti po vsebini in obliki ter jo vrniti lastniku, ko preneha užitek v istem stanju, kot jo je prevzel. Užitar postane lastnik vseh sadov stvari, ki jo uživa; lastnik ne dobi od stvari, dokler traja užitek, ničesar. Tako ima n. pr. užitar, ki ima pravico, da uživa kravo, pravico do mleka in telet.

Na katerih stvareh je mogoč užitek.

Užitek je mogoč na premičninah in nepremičninah. Užitar mora stvar, kot smo že poudarili, ohraniti in jo ob koncu užitka vrniti lastniku.

Če ima kdo pravico do uživanja stvari, ki se polagoma obrabijo, ko n. pr. obleka in perilo, jih mora vrniti ob koncu užitka v stanju, v katerem se ravnokar nahajajo; če so se te stvari popolnoma izrabile, užitar ni dolžan plačati odškodnine, če se je to zgodilo brez njegove krivde.

Kako lahko prideš do užitka?

1. Po zakonu: starši imajo po zakonu pravico do užitka premoženja svojih

Zahvala.

Ob nenadni izgubi našega nad vse dragega

Jožefa Oblesčaka

izrekamo toplo zahvalo za darovane vence in šopke vsem prijateljem in znancem in na splošno vsemu domačemu ljudstvu za spremstvo v zlic slabemu vremenu.

Tolmin, 21. oktobra 1929.

Žalujoča soproga JULIJA
in sorodniki.

Zahvala.

Globoko ginjene se podpisane najtopleje zahvaljujemo vsem blagim osebam, ki so na katerikoli način iskale čast spominu blagopokojnega

Antona Malnig-a.

Gorica, 16. oktobra 1929.

Soproga ANA
in sorodne družine.

Avtomobilna mehanična šola, državni patent zajamčen. Vedno odprti tečaji.

Telefon št. 73-67.

Popolni tečaj
od L. 150 — naprej.

TRST, via Imbriani 14

Govorimo slovenski.

Kdor pošlje 2 L v znamkah. prejme knjižico z vsemi navodili za doseg patenta in popravila pri motorju

V dobro znanih zalogah sukna, blaga in moških oblek

„ALLE GRANDI FABBRICHE“

TRST — CORSO GARIBALDI ŠT. 10 - TELEF. 79-35 — TRIESTE

dobite vsled vsakodnevnih novih dohodov veliko izbero vsakovrstnih oblek po tovarniških cenah. — NA PRIMER:

Izgotovljene moške obleke iz volnenega blaga	od L 110— dalje
Izgotovljene obleke za dečke iz volnenega blaga	78—
Sportne in mornarske obleke za otroke	36—
Zimski „Raglan“, dvojno lice za moške	88—
„ „ „ „ za mladeniče	70—
„ „ „ „ za otroke	58—
„Palejots“ zimski iz težkega sukna za moške	145—
Površniki „Gabarden“ in „Cowercoats“ impregnirani	125—
Dežni plašči gumasti za moške	83—
„ „ „ „ za mladeniče	76—
Moderne posamezne jope za moške	58—
Moderne jope, črne in plave	94—
Hlače posamezne črtane iz volnenega blaga	26—

Razen tega dobite po najnižjih cenah velikansko izbero podlag iz kameline dlake, volnenih telovnikov, maj „Spencer“, nadalje obleke in hlače iz platna za delavce, halje ter jope za trgovine. Sprejmejo se tudi naročila na mero, katere izvršuje LASTNA KROJAČNICA.

Vsi morajo vedeti, da so čevlji

FORCESSIN

najboljši in najcenejši.

Samo v TRSTU

via Caprin 5 (Sv. Jakob)

Čevljarnica FORCESSIN

Govorimo slovenski!

mladoletnih otrok. Soproj ima pravico do užitka na določenem delu za puščine umrle žene in narobe.

2. Potom pogodbe.
3. Po priposestovanju.

Užitkarjeve dolžnosti.

Užitkar je dolžan napraviti inventar premočnin in popis nepremičnin. Če užitkar ne napravi inventarja, ga lahko lastnik prisili k temu s pomočjo sodnije. Če pa lastnik ne zahteva inventarja, ga ni treba napraviti. Užitkar je dolžan tudi položiti primerno jamstvo (kavcijo). Namen kavcije je, da bo užitkar s stvarjo ravnal kot dober gospodar. Kavcija pa ni vedno potrebna. Starši, ki po zakonu uživajo premoženje svojih otrok, niso dolžni polagati kavcije. Kdor prepušča komu stvar v užitek, lahko užitkarja vedno oprosti dolžnosti, da bi položil kavcijo. Istotako nista dolžna polagati kavcije prodajalec in darovalec, ko sta si pri pogodbi pridržala pravico do užitka.

Užitkar mora stvar uživati tako, kot se spodobi poštenemu in skrbnemu gospodarju. On mora skrbeti za vsa potrebna redna popravila. Če je užitkar izvršil na stvari, ki jo uživa, izredna popravila, mu mora lastnik ob koncu užitka povrniti troške, v kolikor koristijo njegove poprave tudi še ob koncu užitka. Če bi ne hotel užitkar izvršiti izrednih popravil in je lastnik pripravljen jih izvršiti na lastne troške, mu mora užitkar med užitkom plačevati obresti od kapitala, ki ga je lastnik porabil za izredna popravila.

Užitkar mora plačevati med užitkom od stvari, ki jo uživa, vse davščine.

Užitkar, ki uživa celotno premoženje ali pa določeni del celotnega premoženja (eno tretjino, polovico itd.) in ne samo posameznih kosov zemljišča, mora plačevati obresti od dolgov in terjatev, ki bremenijo užitkarско premoženje. Če uživa pa le posamezne kose zemljišča, mora plačevati obresti lastnik. Užitkar pa ni nikdar dolžan plačevati dolgov, ki obremenjujejo stvari, ki jih uživa.

Dolžnosti užitkarjeve ob koncu užitka.

Ko preneha pravica do užitka, mora užitkar vrniti stvar lastniku v takem stanju, v kakršnem jo je prevzel. Če se je stvar obrabila med užitkom brez užitkarjeve krivde, užitkar ni dolžan plačati nobene odškodnine. Če je užitkar stvar izboljšal, ima pravico zahtevati odškodnino.

Kdaj preneha užitek?

Užitek preneha:

1. Ko je pretekla doba, za katero je bil določen;
2. ko užitkar umre;
3. če ne izvršuje užitkar svoje pravice 30 let;
4. ko se združi pravica do užitka s pravico do lastnine v eni osebi;
5. če se stvar, ki jo kdo uživa, vniči;
6. radi zlorabe užitkarjeve. Tako užitek preneha, če hoče užitkar stvar, ki jo uživa, prodati, če jo vničuje ali če užitkar ne poskrbi za redna popravila.

OHLER

NADALJUJE SE RADI

ZAČASNE SPLOŠNE LIKVIDACIJE

pozornost vzbujajoča razprodaja

po znatno znižanih cenah.

Veliki novi dohodi suknenega in svilenega blaga.

**Vsi, ki nas bodo počastili s
cenjenim obiskom, se bodo
prav lahko prepričali o res-
ničnosti naših znižanj ter
o res bogati izberi našega
blaga.**

OHLER

Poslano.

Gospod urednik!

»Novi list« z dne 1. avgusta t. l. je objavil dolg članek »O Zadrugi zvezi v Gorici« kot odgovor na poročilo, ki ga je podal na občnem zboru dne 14. julija t. l. izreden zvezin komisar komendator Petrella.

Ker vsebuje ta članek velike pogreške in znatne netočnosti, katere bi vtegnile vzbuditi pri ljudstvu nevaren odmev, smatram kot predsednik Zadrugne zveze za svojo dolžnost, odgovoriti točko za točko na izvajanja Vašega lista, v prepričanju, da objavite moj dopis do besedno, ker ni anonimen, kot članek v Vašem listu, in za katerega prevzemam popolno odgovornost.

Nepozabna zasluga.

Skriti članek se pritožuje, da je komisar Petrella samo grajal bivše člane načelstva, ni pa našel niti besede pohvale za iste.

Neumestna zahteva!

Potem, ko so privedli zavod na rob propada, zahtevajo še pohvale; zakaj ne tudi nagrade?

Toda vrnimo se k nepozabnim zaslugam bivših članov načelstva.

Člankar trdi, da je imela Zveza po dokončani vojni, naloženih pri zavodih onstran meje, okroglih osem in pol milijonov kron, in da je zamenjava teh naložb v italijansko valuto povzročila Zvezi občutno škodo.

Predvsem je treba ločiti zvezine naložbe od onih njenih članic.

Zadruga zveza je imela naloženih dne 31. decembra 1921. pri zavodih preko meje le 890 tisoč kron, in le te prihajajo neposredno v poštev za Zvezo. Ostale naložbe se tičejo zadrug, ki so včlanjene pri Zvezi, katere pa so imele in imajo še danes lastno avtonomno upravo, jih torej ne smemo zamenjati za Zvezo. — Obstaja torej dozdevna zguba v znesku 350.000.— lir (v italijanskem originalu se glasi to mesto: 350.000 lir letnili, op. uredništva), za obresti, ki da jih je plačala Zveza vlagateljem teh naložb, le v razgreti fantaziji skritega člankarja.

Vsa obrestna zguba zvezine naložbe v kronah, v kolikor spada v dobo razpuščenega načelstva, bi znašala za čas od 1. januarja 1923 do julija 1924, ker takrat je bila izmenjena tudi zgornja svota v italijanske lire, le L. 41.533 in ne L. 350.000.—, kakor je hotel dati razumeti skriti članek.

Nadalje se pritožuje članek, da je bilo eno prvih dejanj komendatorja Petrella ono, da je zatrl »Gospodarski list« — Komendator Petrella je prav storil, ker je stal ta list Zvezo okroglih 20.000.— lir na leto, medtem ko je obstajal drug list »Gospodarski Vestnik« ki bi bil po vsebini lahko popolnoma nadomestil »Gospodarski list« brez sleherne zgube za Zvezo. —

To se je pozneje tudi v resnici zgodilo, ker so vsi naročniki »Gospodarskega lista« dobili v zameno »Gospodarski vestnik«.

Dejanje komendatorja Petrella je torej prineslo Zvezi le dobiček, ne da bi bilo sočasno niti najmanj oškodovano kmetijstvo. —

Tri tvrdke.

Člankar se nato bavi s tremi zadrugami industrijskega značaja, ki jih je Zveza — kršeč svoja pravila — financirala z visokimi zneski, namreč Katoliško tiskovno društvo v Gorici, Čevljarsko zadrugo v Mirnu in tvrdko Cominotti & C. v Trstu.

Pričnimo s Katoliškim tiskovnim društvom v Gorici. Do časa, ko je prevzel posle Zveze komisar, je prejelo omenjeno društvo od Zveze — proti določilom zvezinih pravil — na po-

sojilih L. 784.800.— katere so bile izplačane, ne samo brez slehernega jamstva, marveč tudi brez slehernega dokumenta, na podlagi katerega bi bilo omogočeno Zvezi uveljavljati obstoj in višino svoje obsežne terjatve, ali zahtevati povračilo iste. —

Po dolgi in naporni pogajanji se je posrečilo komendatorju Petrella doseči od društva toliko, da je priznalo z notarskim spisom obstoj in višino terjatve, da je dovolilo vknjižbo na tiskarno in stroje in da je izročilo Zvezi za delni znesek menico, za katere plačilo jamčijo premožni poroki. — Samo na ta način je bilo mogoče urediti položaj društva in sočasno z jamčiti Zvezi izterljivost njene terjatve na pram temu društvu. —

Temu nasproti bivši člani načelstva niso imeli drugih skrbi, nego to, kako bodo nepretrgoma zalagali društvo z denarjem. —

V kake svrhe? —

Toda pojdemo dalje!

Mlekarska organizacija.

Člankar potrjuje — dobrohotno — da je bila organizacija mlekarn v Trstu — tvrdka Cominotti & C. — res v krizi. On pravi, »Tako je poletje 1927. prineslo tudi nam krizo, ki je pa bila ravno na tem, da se premaga, ko je bil imenovan za komisarja Zveze g. Komendator Petrella« Čuden slučaj, toda tudi glede tega predmeta je dobro da navedemo z vso natančnostjo številke, ki rezultirajo iz spisov Zadrugne zveze.

Posojila, ki jih je dala Zveza organizaciji mlekarn v Trstu do dneva, ko je prevzel posle Zveze komisar, so znašala

na ime Cominotti & C.	L. 112.320.—
delež zveze pri Cominottiju	L. 55.000.—
na ime Podružnice v Trstu	L. 108.509.—

skupaj torej L. 275.829.—

in ne samo L. 127.000.— kakor trdi članek. —

Toda tudi to ni res, da bi se bila pojavila kriza samo v letu 1927, v katerem je znašala zguba mlekarske kupčije celih 88.667.— lir; tudi v letu 1926. je zgubila zveza pri tej kupčiji znaten znesek L. 60.323.—

Ni moj namen tu preiskovati krivde in odgovornosti ljudi in sistemov, niti dajati kakih pojasnil glede zgoraj označenih števil, katere — žalibog — v svoji odkriti in kristalnočisti zgovornosti vse povejo, hočem samo povedati skritemu člankarju, da je posojilo dano tvrdki Cominotti & C. popolnoma izgubljeno, ono pri Podružnici v Trstu pa po pretežni večini. —

To je bridka resnica o tem poglavju o kateri

ne smem molčati ako nočem postati sokrivec prevar, ki so se toliko časa dogajale. — Mislim, da tudi k tej točki ni treba ničesar več dodajati. —

Hočem govoriti sedaj o Čevljarski zadrugi v Mirnu.

Čevljarska zadruga v Mirnu.

Ta zadruga je najbolj skeleč trn, zadrž v telo Zadrugne zveze. — Kakor je obstajala za Katoliško tiskovno društvo glavna krivda bivših članov načelstva v tem, da je dovoljevalo visoka posojila industrijskemu podjetju v popolnem nasprotju z določili pravil — tako se je posojevalo tudi tej zadrugi popolnoma proti pravilom.

Člankar potrjuje, da je bila Čevljarska zadruga v krizi, toda otresa odgovornost na stvar, ki imajo in nimajo zveze z zadrugo in ki vtegnejo biti resnične in zlagane ob enim, katere pa niti z daleka ne pobijejo resnice, ki jo je izustil komendator Petrella. —

Toda zatečimo se tudi v tem slučaju k številkam. —

Člankar trdi, da je smatrati od posojila L. 1.189.000.—, ki je obstajalo ob času, ko je

Zobozdravniški ambulatorij

TRST - - Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo z jamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

„Al buon mercato“

TRST — Via Arcata 16 — TRST

Velika zaloga moških in deških oblek - Štajerske jope z navadnim in kožuvinastim ovratnikom. Suknje, površniki, delavske obleke, posamezne hlače in jopiči.

Govorimo slovenski. Cene zelo ugodne.

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo in ženske bolezni v Firenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure

GORICA, Corso Vitt. Em. III. št. 59.

Zahvala.

Podpisani izrekamo najtoplejšo zahvalo »Zavarovalnici L'Union« in g. Avgustu Ravniku v Gorici, via Barzellini 2 za najboljše cenjeno in takoj na licu mesta izplačano odškodnino naših pogorelih poslopij in premičnin. Srčna hvala.

Franc Šajn, Juršice 39 — Helena Šajn, Juršice 17
Anton Zadel, „ 26 — Anton Žužek, „ 11

Odlikovana tovarna

Anton Breščak, Gorica

via Carducci št 14

Največja zaloga pohištva na Goriškem. — Velikanska izbira postelnjakov po ceni od 100 L naprej. Cene zelo zmerne!

Solidna in skrbna izdelava.

LASTNA DELAVNICA

v via Carlo Favetti št. 1 (prej via Vetturini št. 1)

prevzel zvezine posle komisar, samo znesek L. 132.000.— za izgubljen. —

Dal Bog, da bi bilo res tako! Toda resnica je čisto druga, je mnogo bolj žalostna! Sledimo člankarju v njegovih razmotrivanjih, da jih spodbijemo točko za točko.

Za enkrat ga opozarjam na dejstvo, da rezultira iz bilance za leto 1927, ki so jo sestavljali isti bivši člani načelstva, zguba v znesku L. 291.221,09. Tudi se mi zdi umestno opozoriti skritega člankarja na drugo dejstvo namreč, da je isto bivše načelstvo zveze imenovalo v letu 1927 posebno komisijo v osehah Dr. Bižetnika in Dr. Glaserja, katere naloga je bila točno proučiti gospodarsko stanje Čevljarske zadruga, in katera je ugotovila, kakor sledi iz tozadavnega zapisnika, ki se nahaja pri Zvezi, pri Čevljarski zadrugi zgubo znašajočo L. 494.000.— torej okroglega pol milijona!!

Kako si upa člankar trditi, da je znašala zguba samo L. 132.000.—?

Znano je, da se je položaj Čevljarske zadruga v drugi polovici leta 1927 do dneva, ko je prevzel zvezine posle komisar, še znatno poslabšal, zato je komisar komendator Petrella opravičeno rekel, da se mora smatrati zvezino posojilo Čevljarski zadrugi v pretežni višini za izgubljeno. —

Člankar, kateremu resnični položaj zadruga ni bil neznan, samo v svrhu, da za vsako ceno vzdrži svoje trditve, ne samo, da pobija to, kar so potrdili isti bivši člani načelstva, marveč navaja v svoj zagovor tudi stvari, ki zahtevajo, naj se natančneje preišče poslovanje bivših voditeljev Čevljarske zadruga.

On trdi, da je imela Čevljarska zadruga v zalogi za 400.000.— lir čevljev, medtem ko sledi iz inventarja, sestavljenega ob nastopu komendatorja Petrella, da je bilo v delu in v zalogi le za 334.000.— lir čevljev.

Kje je našlo svoj konec za 66.000.— lir čevljev? ...

Nadalje trdi, da je bilo vredno pohištvo posrednice Čevljarske zadruga v Gorici 30.000.— lir, medtem ko je vredno v resnici le 9.884.— lir, kakor sledi iz zadnje bilance. Tudi isti bivši člani načelstva so postavili v bilanco za leto 1927 njegovo vrednost le v znesku 10.982 lir.

Gotovo, ako bi postavili v bilanco obstoječe predmete po umetno zvišani ceni, bi prišli do zaključka, da je bilanca Čevljarske zadruga ne samo v ravnovesju, marveč da skazuje še dobiček. Toda v kak namen? Za goljufati ljudstvo in one, ki so vdeleženi pri podjetju, kakor se je to žalibog godilo v preteklosti. —

Resnica je le ena, ki jo ne more zanikati nobeden vseznalec: Ta je potrjena po komendatorju Petrella in po spisih, ki se nahajajo pri Zvezi. In sicer po onih iz novejši dobe, o katerih pristnosti bi zamogel dvomiti člankar samo vedoma, in po onih iz prošle dobe, nanašajočih se na poslovanje bivših upraviteljev, o katerih pristnosti pričakujemo, da si člankar ne bo upal dvomiti. —

Zahvaljujem člankarja, da je v svoji dobroti priznal, da »je danes zadruga v polnem obratu, izdeluje nad 200 parov čevljev dnevno in s tem so dobili vsi gori omenjeni predmeti svojo pravo vrednost«. Toda po čegavi zaslugi. Gotovo ne po zaslugi bivših članov načelstva, ki so vodili podjetje v propast, ker mu niso znali preskrbeti potrebnega dela. Danes je drugače: podjetje je zaposleno z delom tako, da obstaja upanje, da se je bo dalo rešiti. — Konec leta 1929, ko se sestavi bilanca, se definitivno odloči njegova usoda. —

Položaj leta 1928.

Skriti čankar trdi, da je vzbudilo imenovanje komisarja, nezaupnost v ljudstvo, ki je

prihajalo dvigavati svoje vloge pri Zvezi. Vse to je netočno, ker ljudstvo, ki ni imelo upanja v bivše člane načelstva, je že v prejšnjih letih pričelo dvigati svoje vloge. V resnici se je dvignilo pri Zvezi

v letu 1925	L. 706.000.—
v letu 1926	L. 1.521.000.—
v letu 1927	L. 488.000.—

Današnji položaj je ravno nasproten. Ne samo, da ljudstvo ne dviga več vlog, jih še celo prinaša. Od 1. junija t. l. pa do danes se je nažlo pri Zvezi dobrega pol milijona novih vlog!! Je to znamenje neoporečnega zaupanja, ki bogato plačuje trud sedanjemu načelstvu za njegovo trudapolno in odgovorno delo. —

Varčnost v združništvu.

Člankar povdarja »Da je denar ljudstva svet« bolje bi bilo rečeno »nedotakljiv«. — Soglašam, toda fraza ni nova, sem bil ravno jaz, ki sem jo ponovil na okrožnici, ki sem jo poslal 15. julija t. l. včlanjenim zadrugam. — Fraza je duhovita, toda vse kaže, da jo bivši člani načelstva niso poznali, morda radi nezadostnega znanja italijanskega jezika. . .

Člankar trdi »Častno spričevalo bo ostalo za vselej starim načelnikom, da je vsakdo od njih za borih 300 lir vršil odgovorno in težko delo pri Zvezi«. Prav! toda sedanjí člani načelstva ne prejmejo niti teh! —

Ali je prav tako?

Višek neumnosti pa dosega skriti čankar s podtikanjem na naslov komendatorja Petrella. Vsi včlanjeni zavodi bi morali biti hvaležni možu visokih duševnih zmognosti in pravičnosti, prof. komendatorju Petrella, da je hotel za 3.000.— lir mesečnih, v katerih so vključeni tudi potovalni stroški, zapustiti četudi le začasno, mesto glavnega ravnatelja tako velikega zavoda kakor je Mestna hranilnica v Parmi in posvetiti svoje dragocene duševne moči nam. — Tudi tu nimam za dostaviti ničesar več!

Zlagana je tudi trditev, da so se po razpustu bivšega načelstva zvišali upravni stroški Zveze za 100.000.— lir na leto.

Naj pride resnica na dan!

V letu 1928. so znašali redni in izredni upravni stroški 133.165.— lir. Če od teh odštejemo izredne stroške za komisarja v znesku L. 34.000 in odškodnino odpuščenim uradnikom v znesku L. 12.044.— ostane na breme rednih upravnih stroškov znesek L. 87.121.—

Ta potrošek je nižji nego oni prejšnjih let, kajti upravni stroški zveze so znašali v letih

1925	L. 92.593.—
1926	L. 103.093.—
1927	L. 88.634.—

Za tekoče leto se bodo upravni stroški še znižali, kljub temu da se delo pri Zvezi vedno množi.

Glede števila uradništva pripominjam, da jih je bilo prej pri Zvezi 5, t. j. Doktorič, Rustja, Bajec, Fegic, in Abramič, medtem ko so danes samo 4, t. j. Bajec, Fegic, Abramič in Tomini. —

Pri Čevljarski zadrugi se je število uradništva še radikalneje znižalo, ostal je od štirih le eden t. j. Kerpan. Ali hoče poslati člankar tudi tega proč?

Na kak način torej hoče prihraniti onih 20.000.— lir, o katerih govori?

Izražam končno izredno zahvalo skritemu člankarju za voščilo, naslovljeno na novo načelstvo, katero stremi za tem, da se mu posreči namen, ki si ga je začrtalo — kateri ne obstaja samo v modrem in varčnem gospodarstvu, marveč tudi v tem, da z umnim gospodarstvom popravi grehe preteklosti. —

Predsednik Zadruga zveze
Francesco Caccese

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik
dr. P. Ugo Netzbandt

izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem
(na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri drju Bussiju),

V Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10)

LLOYD LATINO

IN

SOC. GEN. DI TRASPORTI
MARITTIMI A VAPORE

Agencija Gorizia, Corso Vitt. Em. 5.

Hitre vožnje v Južno Ameriko
Odhodi iz Genove:

9. novembra 1929. s parnikom

ALSINA

v Rio Janeiro in Santos L. 1800
v Montevideo in Buenos Aires L. 1850

Prvo potovanje

19. novembra 1929. s parnikom

FLORIDA

v Rio Janeiro in Santos L. 2100
v Montevideo in Buenos Aires L. 2150

Vožnja traja v Rio Janeiro 15 dni,
Santos 16 dni, Montevideo 18 in Buenos Aires 19 dni.

Prava domača hrana in postrežba!

Dott. GIUS. COMEL

specialist za bolezni v

ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9.-11. predp. in od 3.-4. pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

MODNI SALON

Velika izbira jesenskih in zimskih klobukov zadnjih novosti, po zmernih cenah.

Preoblikovanje in popravila po naročilu.

Gorica, via Mazzini 6 (ex via Municipio)

Petra Mozetičeva.

Izšel je

Vedež

splošni žepni
koledar za
leto 1930.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 231: Sem gostilničar in imam nekoliko mošta tepkovca za svojo domačo porabo. Ali sem dolžan plačati od njega užitnine (dac) in koliko od hektolitra?

Odgovor: Ker ste gostilničar, morate plačati užitnino, plačati pa je treba 60% od užitnine na vino.

Vprašanje št. 232: Italijanska državljanka ima pravico na pokojnino, a biva že tri leta v Jugoslaviji. Kaj naj naredi, da bo dobivala pokojnino v Jugoslavijo in da dobi tudi pokojnino za dotična tri leta, odkar je tam?

Odgovor: Italijanski državljanka, ki hoče dobivati pokojnino v Jugoslavijo (ali tudi drugo državo), mora napraviti prošnjo na pristojno ministrstvo. Če gre za vojno pokojnino, je treba vložiti prošnjo na tašle naslov: Ministero delle Finanze, Direzione Generale delle pensioni di guerra, Ufficio Terre Redente, Roma. V isti prošnji se prosi za izplačilo zastankov.

Vprašanje št. 233: Sem prvorojenec matere vdove, ki se je drugič poročila in nimam nad 16 let starega brata. Ali imam pravico do skrajšane vojaške službe?

Odgovor: Pravico do skrajšane vojaške službe ima samo sin matere, ki je še vedno vdova. Če se je mati drugič poročila, izgubi sin to pravico.

Vprašanje št. 234: V 19. številki ste pisali o novi postavi glede vidiranja trgovskih in družinskih knjig. Kdaj stopi ta zakon v veljavo?

Odgovor: Dotični zakon stopi v veljavo 1. julija 1930. Takrat bodo morale biti knjige vidirane od sodnije, do takrat pa lahko rabite še stare — od sodnije nevidirane — knjige.

Vprašanje št. 235: Ali je v Gorici šola, kjer bi se izučil za šoferja?

Odgovor: Je ni, pač pa je na obrtni šoli (scuola industriale) poseben mehanični oddelek.

Vprašanje št. 236: Kupil sem kravo, ki žre cunjje. Pojedla je v hlevu pol odeje in je potem zgubila 3 litre mleka, katerega ni več pridobila. Bojim se, da bi krava poginila. Je li kakšna pomoč?

Odgovor: Krava je pojedla odejo, ker je imela navado žreti cunjje; do navade pa je prišla, ker je potrebovala soli, katere ni dobila dovolj v krmi. Potrebno bi bilo dajati ji klajnega apna. Da pa Vam je pojedla pol odeje, ste sami krivi, ker ste dali kravi priliko.

Težje pa je vprašanje glede izgube mleka, posebno če je izgubila naenkrat kar tri litre, kar je mnogo. Za ta slučaj Vam nujno svetujemo, da pokličete živinozdravnika, ter potem sledite njegovemu nasvetu.

Vprašanje št. 237: Imam kravo; kadar pije vodo, se v zadnjem koncu bolešno trese; tudi težko hodi, posebno vkreber. Ali ima krava revmatizem? Morda je v notranjosti pokvarjena? V zadnjem času je začela postajati bolj suha. Ali naj jo oddam?

Odgovor: Podatki niso zadostni, da bi mogli dognati, kaj povzroča bolešno tresenje nog. Z verjetnostjo sklepamo, da trpi krava na kostolomnici. V tem slučaju bo služilo najboljše klajno apno in dobra tečna krma. Tudi drgnjenje (masiranje) zadnjih nog priporočamo. Paša bi ji koristila, toda zdaj ni mogoča. Če bi v teku 2 mesecev ne bilo povoljnega uspeha, je bolje kravo prodati.

Vprašanje št. 238: Kje bi bilo mogoče dobiti pletarsko orodje in ključavnice za pletene ročne kovčge?

Odgovor: Na ta način ne moremo delati reklame za tvrdke.

Vprašanje št. 239: Imam nekaj semena od solnčnic. Kako se dela iz tega jedilno olje?

Odgovor: V Rusiji, kjer predvsem pripravljajo olje iz solnčnic, solnčnice najprej zmlejejo, potem pa stisnejo v posebni stiskalnici; seveda mora biti pritisk velik. Olje prodajajo, ostale tropine (pogače) pa pokrmijo živini. Iz male količine solnčnic se ne izplača delati olja.

Vprašanje št. 240: Sme podjetnik svojevoljno pobirati pri delavcih prispevke za sindikat, razen že predpisanega sindikalnega davka?

Odgovor: Ne sme.

Vprašanje št. 241: Kako dobim dovoljenje za v Avstrijo ali Belgijo?

Odgovor: Preko županstva morate vložiti prošnjo za potni list.

Vprašanje št. 242: Ali mora hišni gospodar plačati samski davek za »stare strice« v hiši, tudi če so invalidi?

Odgovor: Mora, razen če so invalidi prve skupine.

Vprašanje št. 243: Si lahko tu (v Romuniji) izposlujem državljanstvo in lahko prodam doma posestvo?

Odgovor: Oboje lahko storite; ni zakona, ki bi to branilo.

Vprašanje št. 244: Kako bo z gnojiščem, ki je bilo zidano 2 metra proč od štale, preden so izšle nove postave?

Odgovor: Zavisi od zdravstvenega pravilnika, katerega ima občina.

Vprašanje št. 245: Ali je dobro dajati kokušim klajno apno in koliko na 10 glav?

Odgovor: Seveda je dobro. Posebno pozimi in če so zaprte. Na 10 glav pa le eno čajno žličko.

Vprašanje št. 246: Pred dvema mesecema sem kupil prav dober refošk. Prvi sod je bil prav dober, pri drugemu je prišlo na koncu

na kislino, tretji sod je že kisel in ga ljudje nečejo piti. Imam še dva soda polna, ki sta pa tudi že okužena. Kaj bi napravil?

Odgovor: Če je vino le preveč kislino, tega ni mogoče več popraviti. V malem poskušajte to: v 10 litrov vina denite 20 gramov sode (bikarbonat) in vse dobro pomešajte. Če bo kaj pomagalo, potem primešajte vinu odgovarjajočo količino sode. Če to ne pomaga, potem je vino le za kis.

Mogoče bi sicer še bilo vino rešiti s pastiriziranjem (popolnoma razkužiti s posebnim aparatom — pastirizatorjem) in ga potem premešati z drugim ali pa še enkrat prevreti na tropinah, a je težko dobiti odgovarjajočo pripravo, ki tudi mnogo stane.

Tukaj gre za škodo, ki gre v tisoče. V takem slučaju, posebno če je slučaj še zelo nujen, je treba hitro skočiti z vzorcem k strokovnjaku in ne še le pisati na Novi list. Če ne poznate nobenega strokovnjaka, obrni se na Kmetijski urad »Cattedra ambulante«.

Odgovor na vprašanje št. 247: Čač Marija, Trst »Sv. Marija M. spodnja: Radi tega, ker imate 6 nedoraslih otrok pač ne morete prejeti nikakšne popore.

KABINET ROENTGEN

primarija

dr. DE FIORI AUGUSTO

je odprt vsaki dan v Gorici

Corso Vittorio Emanuele III št. 14

od 9. — 12. in od 2. — 4.

V juliju in avgustu ob nedeljah zaprt.

Kmetovalci zapomnite si:

Kakor je potrebno zavarovati hišo pred ognjem, tako je tudi potrebno zavarovati vsako jesen drevje pred pedicem. To storite najceneje in najboljše z lepilnim pasom

„FIX-FERTIG“

katerega prodaja in razpošilja po pošti tvrdka

„Vinoagrarica“ v Gorici

po 9 L škatla, ki zadostuje za 15 - 30 dreves.

Dobi se tudi pri „FEDERAZIONE AGRARIA CIULIANA“ v Krminu in v Trstu (Via Raffinoria št. 7) ter v Idriji pri Vetrarskem društvu.

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour št. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica

Gorica - Piazza Cavour št. 9

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415, — — — Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA, CICLI E MACCHINE

Tvrdka Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Valuta — tuji denar.

Dne 23. okt. si dal ali dobil za

1 dolar	19.06 lir
1 angl. funt	93.13 lir
100 dinarjev	3.78 lir
100 šilingov (avstr.)	268.60 lir
100 čeških kron	56.52 lir
100 nemških mark	456.50 lir
100 švic. frankov	369.75 lir
100 franc. frankov	75.16 lir
100 belg. frankov	266.75 lir

Beneške obveznice 71.—; obveznice
»Consolidato« 77.95.

Loterijske številke

od 19. oktobra 1929.

Bari	31	56	81	20	8
Florenca	20	81	86	12	85
Milan	22	58	41	42	46
Neapolj	31	62	6	88	70
Palermo	56	81	17	46	62
Rim	15	13	56	17	41
Turin	50	67	70	71	85
Benetke	87	63	89	18	73

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja 27. okt.: Nabrežina.

Ponedeljek 28. okt.: Tolmin, Prem, Roč, Naborjet.

Torek 29. okt.: Buje.

Četrtek 31. okt.: Gorica, Višnjan.

Petek 1. nov.: Postojna, Karolja.

Sobota 2. nov.: Vodnjan, Herpelje.

TOVARNIŠKE CENE!

PELKARA

POTREBŠČINE

za

kovače, mehanike

in mizarje

samo pri

PELLER, KAHAN & C.

d. z. o. o.

Trieste, via S. Nicolò št. 12

Lastna skladišča v prosti luči

TOVARNA REMSCHEID-NEMČIJA

Zobni zdravnik

dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici.
Riva Piazzetta št. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 lro, na manj 5 lro. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Starejša ženska, večša vseh hišnih in vsaj deloma kmetijskih opravil, se išče za stalno službo k starima zakoncema na deželo (Ronchi). Ponudbe na odvetnika dr. Josipa Ferfoljo, Trst, via Fabio Filzi 17.

15-leten fant, zdrav in krepak, bi se rad izučil za elektrotehniko. Naslov pove uprava.

Gospodična s 4 razredno meščansko šolo, večša strojepisja, močna, zdrava, išče primerne službe kot blagajničarka ali pomoč v pisarni. Naslov pove uprava.

Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — Moderna zlatarna, Corso Verdi št. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Tropinovec pristni dobite vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuh« v Dornbergu.

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišek, Solkan 280. Tu je velika izbira opreme iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Domača vina, namizna in sortirana, odajda po ugodnih cenah Kmetijsko društvo v Vipavi (Vipacco). Podružnica v Idriji.

Smilajod zdravi naduho, poapnenje žil, odpravlja težko dihanje, kašelj in čisti kri. Priporočljivo predvsem za nad 50 let stare ljudi. Prodaja lekarna Castellano, lastnik F. Boffio, Trst, via C. Belli, ogel via dell'Istria 7. Pazite na novi naslov!

Stružni stol (tornjo) skoraj nov, prodam. Alojzij Zerjal, mizar, Solkan.

Mlekarne! Proda se iz proste roke mlecarsko orodje (hladilnik, bazeni, tehtnica za mleko, stiskalnice za sir, razni vozovi, aparati za mleko in druge mlecarske potrebščine) ter večje število transportnih vrčev, vse še v popolnoma dobrem stanju. Možina Alojzij, Cesta — Sv. Križ pri Ajdovščini.

Ivan Kacin, Gorica, P. Tommaseo 29 (Placuta), tovarna orgel, harmonijev in glasovirjev, je najstarejša in najzanesljivejša tovarna. Ker so padle cene kositru (cinu), izdelujem nove orgle po 2500 lir od registra. Plača se po kolavdaciji, tudi na obroke.

Klavir Koncert-Flügel je na prodaj. Naslov pove uprava.

Pšenico za drva dam. Kaplanija Solkan (Salcano).

Vsem ljubiteljem prekrasnega zimskega cvetja naznanjam, da so mi dospele iz Holandije čebule in gomolji hijacint, tulipanov cesarskih kron, frezij, anemon in narcizov. — Zahtevajte cenik! — Just Ušaj (Vinoagrarja) Gorica.

Upravo hiš v mestu in okolici sprejme po ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst, Ventisetteembre 65, Tel. 83—34.

Poročne sobe, zelo močne, masivne po 1400.— lir, iz češnjevega lesa 1500.— lir, iz mahagonija 1600.— lir. Pohištvo je iz posušenega lesa, najboljše izdelano in po tovarniških cenah. Türk — Trst, via Battisti 12, vogal via Palestina.

Kupujem prage, bukove, hrastove in druge, izgotovljene; pa tudi sam prevzamem sekanje. Naslov pove uprava.

V NAJEM SE ODDA s 1. novembrom večja trgovina z mešanim blagom na zelo prometnem kraju Slovenije z zalogo ali brez iste. Za slučaj sprejema zaloge so pogoji povoljni. Trgovina se nahaja na glavnem križišču cest, kolodvor in državna cesta. Najemnina po dogovoru. Za pojasnila se obrnite na: Postojna 256.

Hromatična harmonika malo rabljena in nemška 3 vrstna se prodati za polovično ceno. Sv. Peter na Krasu št. 81.

Oglase za vse italijanske, jugoslovanske, avstrijske in druge inozemske liste sprejema oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisetteembre 65, Tel. 83—34. Nabira tudi oglase za »Novi list« in »Istarski list«.

Brivec Andrej Rojic v Gorici, se je preselil v via Arcivescovado, vogel via Stretta. Se priporoča.

Kmetovalci! Menična posojila daje banka. Pojasnila daje G. Weiss, Gorica, via Barzellini 20.

Mlad trgovec v dobrem trgovskem položaju išče v svrhu ženitve 20—28-letno gospodično z neomadeževano preteklostjo, iz dobre družine, zdravo in pošteno. Zeli se dota v gotovini ali premoženju 80—100.000 lir radi izboljšanja lastne trgovine. Pri ponudbi se prosi omenitev let in priložitev slike. Zajemčena tajnost. Pisati: Ferma posta, Torrenova (Villa del Nevoso), tessera frontiera 4505.

Brivec v Šempetru pri Gorici je otvoril poseben kabinet za žensko onduliranje. Se priporoča.

ZAHVALA.

Ob nenadomestljivi izgubi naše nadvse ljubljene

mame

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so nam na katerikoli način lajšali veliko bol.

soprog Armani-Ažman, otroci: Lavo, Marija, Fanica, Rado, družini Gruden in Pertot, svakinja Marija Ažman, svaka Leopold in Ivan Ažman.

Trst, 23. oktobra 1929.

NOVI list

1929 C. 134/1929

070(450.36=163.6)